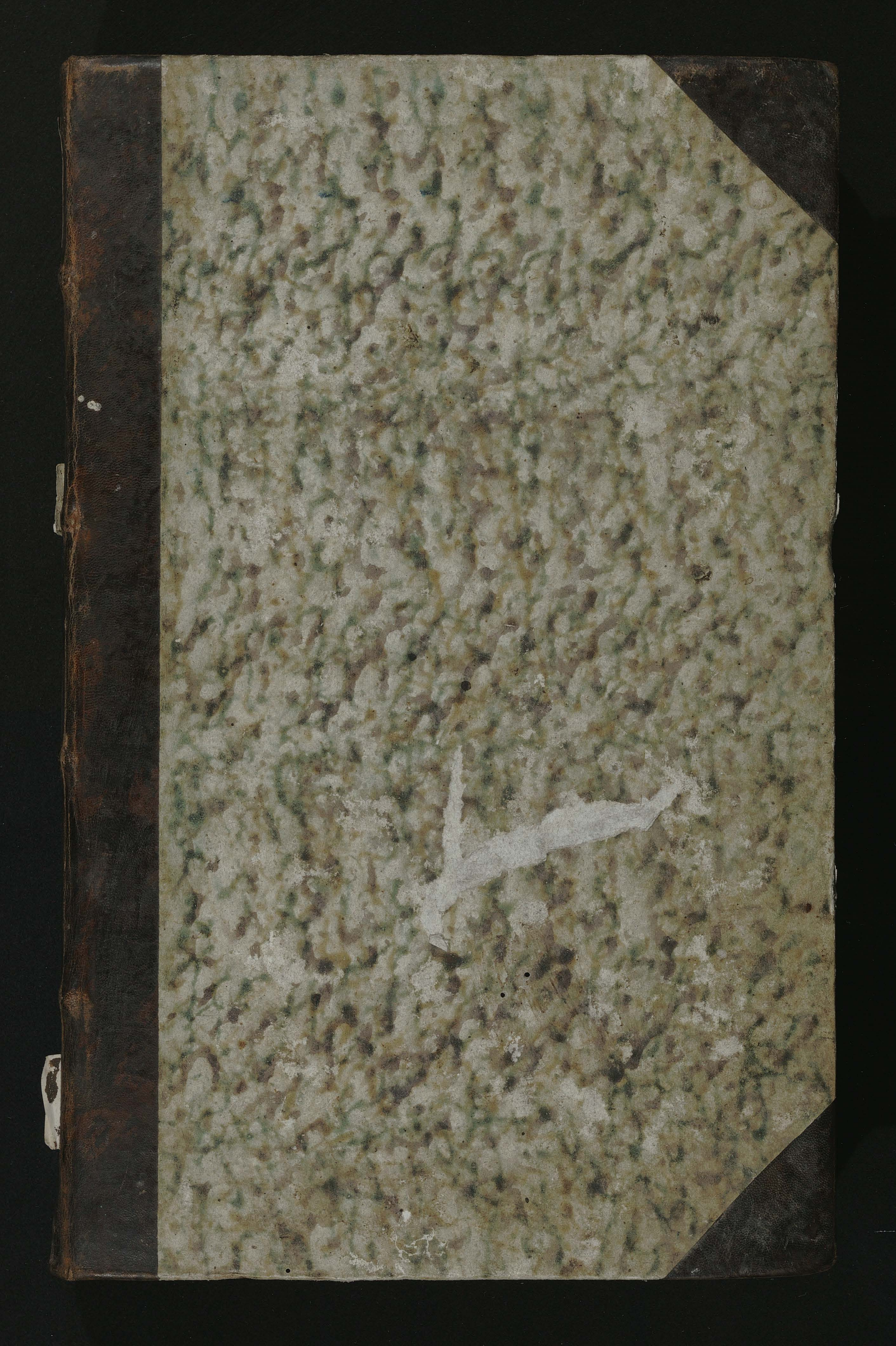
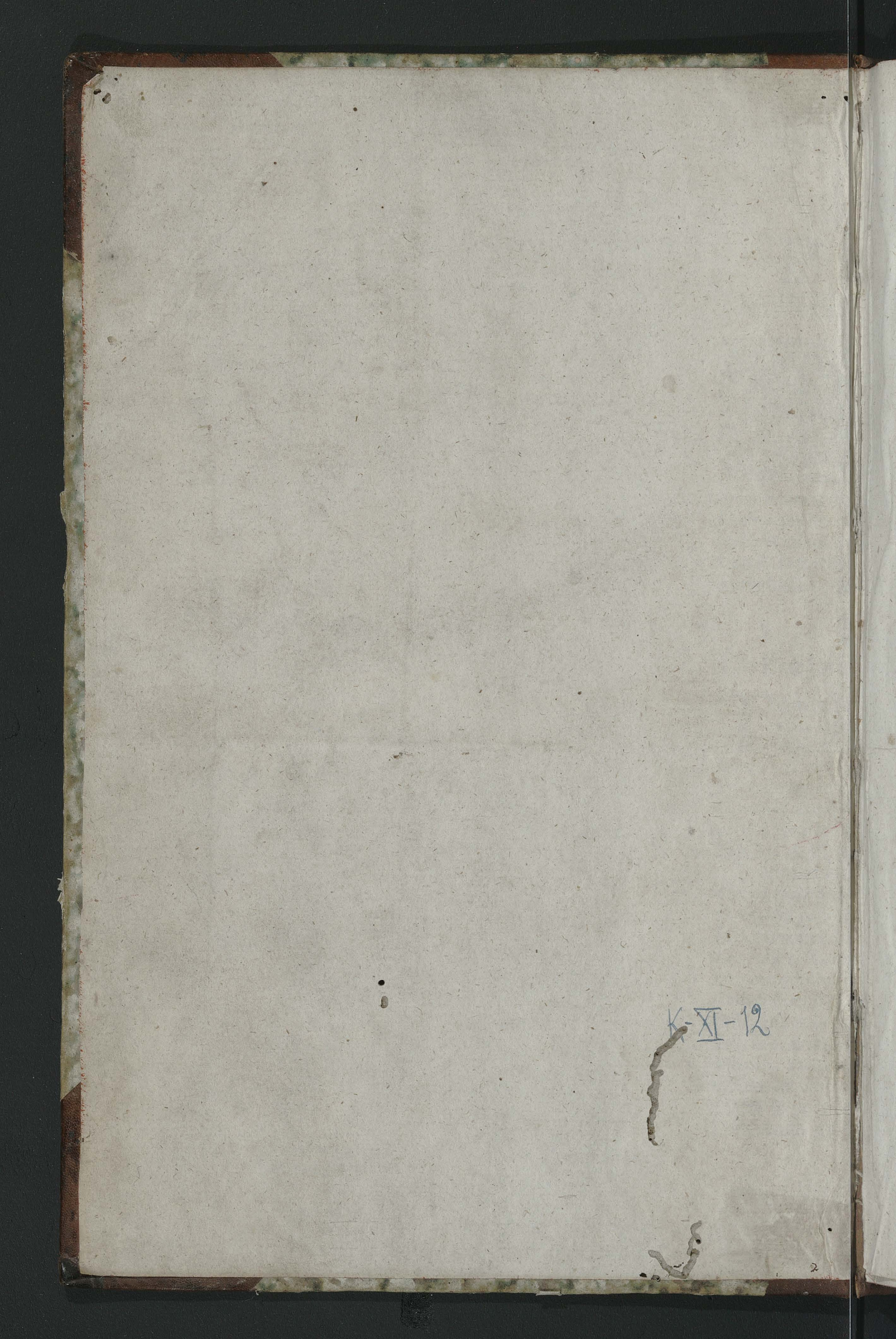
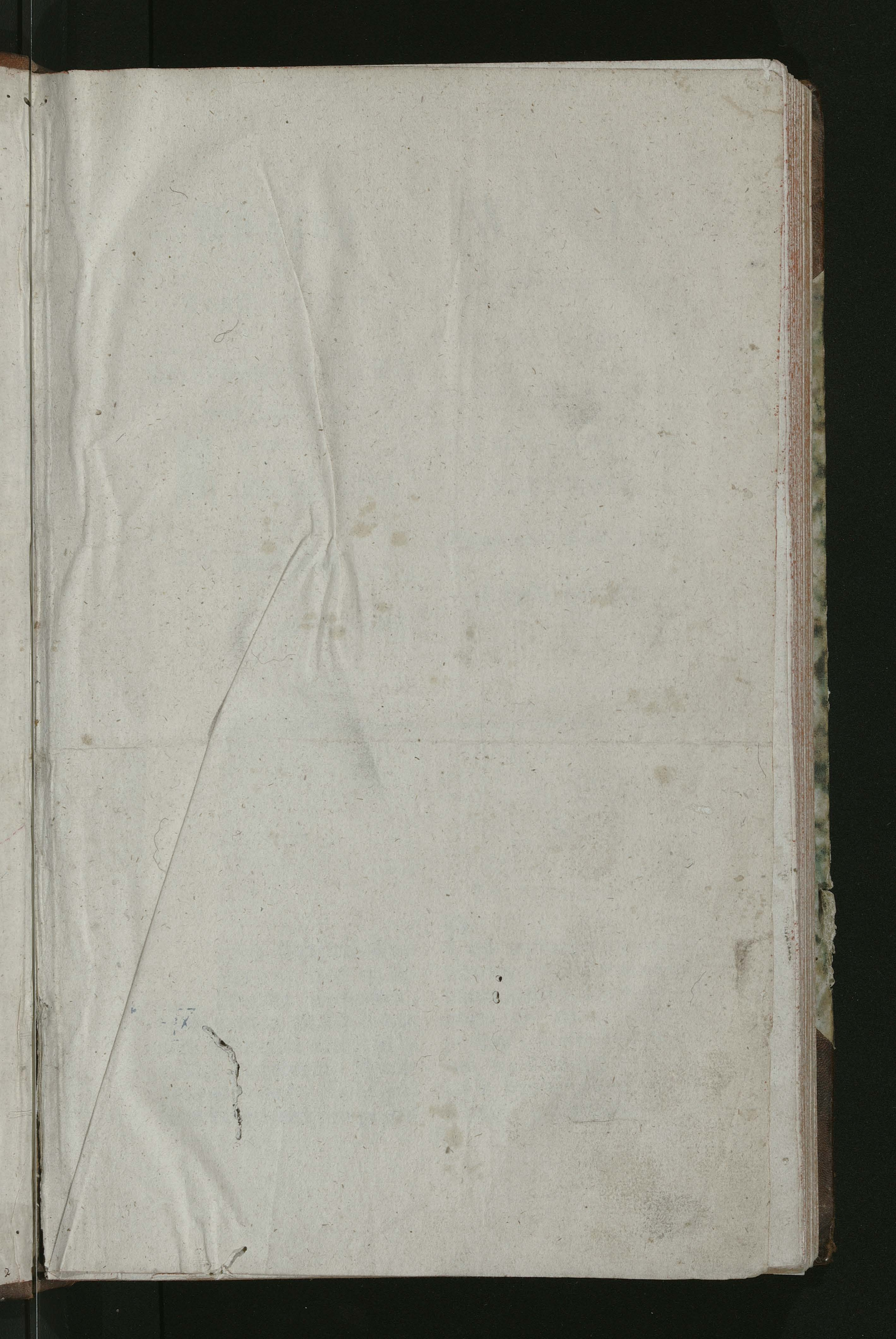

Auszug

des

Konskripzions-

und

Werbbezirkssystems

vom Jahre 1781,

und respektive

Interimalbelehrung

der

Evidenzhaltung

des

Populazions- und Viehstandes.

§. 1.

Unter dem Ausdruck Evidenzhaltung wird ein solcher Fürgang verstanden, durch welchen die sich in dem nach bestimmten Grundsätzen einmal erhobenen Bevölkerungsb- und Viehstande eines Landes von Zeit zu Zeit

WYPIS

Konskrypcyinego i werbowniczo-powiatowego systematu, Roku 1781. a względnie

TYMCZASOWE

NAUCZENIE.

Wyiaśnienia stanu ludności, i bydła roboczego.

§. 1.

Pod wyrazem *wyiaśnienie* takowy zachód rozumi się, przez któren zdarzone od czasu do czasu w stanie podług ustanowionych zasad wyśledzionym ludności i bydła roboczego w Kraiu pomnożenie lub er-

ergebene Vermehrung oder Verminderung, und die in den zu verschiedenen Nothdurften des Staats entworfenen Klassen geäusserten Aenderungen nach den nemlichen Grundsätzen erörtert, und der eigentliche Bevölkerungs- und Viehstand des Landes ersichtlich gemacht wird.

zmnieyszenie, tudzież odmiany w Klassach ułożonych dla rozmaitych kraiowych potrzeb zayszłe według tychże samych zasad dochodząc, właściwy stan zaludnienia i bydła roboczego w Kraiu na widok wystawia się.

Die Evidenz des Populazions- und Zugviehstandes wird durch eine alljährlich vorzunehmende Visitazion oder Lokalrevision erhalten. Die Visitazion oder Lokalrevision hat aller Orten von Haus zu Haus zu geschehen, ausser in den Hauptstädten, wo die Hausinnhaber für die Richtigkeit der Meldungen aller jener Aenderungen stehen müssen, welche sowohl in Ansehung ihrer eigenen, als anderer in ihren Häusern wohnenden Familien sich ergeben.

Wyiaśnienie zaludnienia i bydła roboczego przez corocznie uskutecznioną *wizytacyię* czyli *mieyscową rewizyię* otrzymuie się. *Wizytacyia*, czyli *mieyscowa rewizyia* ma bydź wszędzie w każdym domie koleią czyniona, prócz *miast stołecznych*, gdzie właściciele domów za rzetelność opowiedzeń tych wszystkich odmian ręczyć muszą, które tak względem ich własney, iako też innych w ich domu mieszkaiących familii zdarzyły się.

Bei der Visitazion oder Lokalrevision muß sich, wie bei der Konskripzion, dominienweise der obrigkeitliche Stellvertreter oder Beamte, und in den

Na wizytacyi, czyli mieyscowey rewizyi powinien się tak, iak na Konskrypcyi w kolei państw *zastępca zwierzchności*, lub *urzędnik*, a po miastach

Stád-

Städten ein geschickter Magistratsbeamte einfinden, um Auskünfte zu geben, und überhaupt sich die erforderliche praktische Belehrung in diesem Geschäfte nach und nach dergestalt vollkommen eigen zu machen, damit sie in der Folge die politischen Populazionsbücher nach dem Beispiel anderer konskribirten deutschen Erbländer selbst zu führen im Stande seyn mögen; bei der jährlichen Revision wird der bereits erhobene Bevölkerungsstand keineswegs neu erhoben, wohl aber der Zugviehstand; mithin um die jährliche Revision mit Verläßlichkeit zu bewirken, ist in Ansehung des Bevölkerungsstandes nothwendig, daß alle Aenderungen, die unterm Jahre in der Populazion eines Orts vorgefallen sind, gehörig angezeigt, und in den Ortschaftsbüchern richtig eingetragen werden; keineswegs aber dürfen die sich bei dem Zugviehstand unterm Jahr ergebenden Aenderungen durch Zuwachs, oder Abgang gemeldet werden.

światły *urzędnik Magistratowy* stawić, dla dania wiadomości, a ogólnie potrzebney praktyczney Instrukcyi w tym dziele zwolna, lecz tak doskonale nauczyć się, iżby dalszym czasem polityczne Księgi zaludnienia wzorem innych konskrybowanych niemieckich Kraiów dziedzicznych sami utrzymywać w stanie byli; na roczney rewizyi wyśledziony iuż stan zaludnienia na nowo nie dochodzi się, lecz stan bydła roboczego; ażeby zatym coroczną rewizyię dokładnie uskutecznić, względem stanu zaludnienia konieczność wymaga, by wszystkie odmiany w ciągu roku w zaludnieniu mieysca iakiego zdarzone, należycie doniesione, i w Księgi osad niemylnie zapisywane zostawały; odmiany zaś w stanie bydła roboczego podczas biegu rocznego przez pomnożenie lub ubycie zaszłe donoszone bydź nie maią.

Nach der in den übrigen konskribirten deutschen Erb-

Podług utrzymuiącego się w innych konskrybo-

ländern bestehenden Vorschrift müssen unterm Jahr alle Aenderungen, die in der Populazion eines Orts vorfallen, von der eigends aufgestellten Bezirkskommission, oder dem obrigkeitlichen und Magistratualbeamten sogleich in die politischen Populazionsbücher von Zeit zu Zeit richtig eingetragen werden; da aber hierlandes diese politischen Populazionsbücher sich bei den Kreisämtern befinden, und in Ansehung der von jedem Familienvater zu geschehen habenden Meldung derzeit noch keine Einleitung getroffen worden ist, so sind bei der heurigen Revision in jedem Orte alle, wie immer in einer Familie seit der Zeit, wo die Konskripzion im Orte geendigt worden ist, sich ergebende Abänderungen in dem Populazionsstande mit Zuhilfnehmung der bereits mittlerweile eingeführten Tauf- Trau- und Sterbregister von dem Werbbezirksoffizier, und dem hiezu bestimmten Kreiskommissär von Familie zu Familie genau und zuverlässig zu erheben; von dem Werbbezirksoffizier in die militärischen, von dem Kreiskommissär aber in die politischen Populazionsbücher in den gehörigen Rubricken so-

wanych niemieckich Kraiach dziedzicznych przepisu muszą podczas biegu rocznego wszystkie odmiany w zaludnieniu iakowego mieysca zdarzone, przez właściwie do tego wyznaczoną *Kommissyę powiatową*, lub *dominikalnego*, i *magistratualnego urzędnika* natychmiast w polityczne Księgi zaludnienia od czasu do czasu dokładnie bydź zapisywane; ale ponieważ w tym Kraiu *polityczne Księgi zaludnienia* w urzędach Cyrkularnych znayduią się, a względem opowiedzenia, iakie każdy Oyciec familii uskutecznić powinien, w tym czasie żadnego ieszcze prawidła nie ustanowiono, więc na tegoroczney rewizyi w każdym mieyscu wszystkie, iakkolwiek w familii od czasu zakończoney w tym mieyscu Konskrypcyi zayszłe odmiany stanu zaludnienia, za wzięciem do pomocy wprowadzonych iuż tymczasem *Reiestrów chrestnych*, *slubnych*, i *pogrzebowych* przez Officiera werbunku powiatowego, i wyznaczonego na to Kommissarza Cyrkularnego od iedney familii do drugiey ściśle i dostatecznie śledzione, przez Officiera

gleich

gleich anzumerken, und richtig einzutragen.

werbunku powiatowego w Księgi zaludnienia woyskowe, przez Cyrkularnego Kommissarza zaś w polityczne, a to w rubryki należyte natychmiast wpisywane, i niemylnie notowane bydź powinny.

Die Aenderungen, welche in der Populazion vorfallen, sind entweder solche, wodurch der Populazionsstand wesentlich vermehrt, oder vermindert wird; oder solche, welche die Populazion des Landes eigentlich weder vermehren, noch vermindern.

Odmiany, w zaludnieniu zdarzaiące się, są lub takowe, przez które stan zaludnienia *istotnie pomnożony*, albo *zmnieyszony* zostaie, lub też takowe, które zaludnienie Kraiowe właściwie ani pomnażaią, ani zmnieyszaią.

Aenderungen der ersten Art ergeben sich durch Geburten, Sterb- und derlei Fälle, wie zum Beispiel, wenn ein Fremder, oder ein aus einem unkonskribirten Lande Gebürtiger sich für beständig ansässig macht, oder ein Soldat auf eine Wirthschaft, auf ein bürgerliches Gewerb, oder aus einer sonstigen politischen Rücksicht vom Militär entlassen wird. Aenderungen der zweyten Art aber ergeben sich durch die Veränderung der Qualifikazion, oder des Orts.

Odmiany pierwszego rodzaiu są wypadkami rodzin, zmierania, i tym podobnych zdarzeń, na przykład, kiedy obcy, lub z innego niekonskrybowanego kraiu rodem będący na zawsze osiada, żołnierz na gospodarstwo, dla cywilnego dorobku, lub z innych politycznych względów ze służby woyskowey odprawiony zostaie. *Odmiany drugiego rodzaiu* zaś zdarzaią się przez zmianę kwalifikacyi, lub mieysca.

Die Eintragung bei Aenderungen der ersten Art in die Ortschaftsbücher ist ganz einfach: jede Familie hat in dem Konskripzionsbuche ihren eigenen Bogen, mithin werden die Neugebohrnen, mit Tauf- und Zunamen lediglich auf jenem Familienbogen, in welcher sich der Zuwachs ergiebt, aufgezeichnet, und mit dem Kopfe dahin ausgeworfen, wohin sie nach den Grundsätzen der Konskripzion gehören; so sind die Söhne der Adelichen in die Rubricke ihrer Väter, die Söhne der Beamten und Honorazioren in die Rubricke zum Nährstand und zu Provinzialbeschäftigungen, alle übrigen aber unter dem Nachwachs von 1 bis 12 Jahr einzutragen; nur muß derjenige Sohn eines Bürgers oder Bauers, welchem ein Erb gebühret, und der diesen Erben erst nach der Konskripzion, oder nach der jeweiligen Rektifikazion bekommen hat, unter die Rubricke der nächsten Erben eingeschrieben werden.

Zapisywanie odmian pierwszego rodzaiu w Księgi osad iest całkiem łatwe: każda familia ma w Konskrypcyiney Księdze własny arkusz, a zatym nowo-narodzeni po Imieniu i nazwisku szczególnie na tym arkuszu familii, w którey przyrostek zdarzył się, zapisani, a względem głowy tam, dokąd podług zasad Konskrypcyi należą, zanotowani bydź maią; a tak należy *Synów Szlachty* w rubrykę *ich Oyców*, *Synów urzędników* i *honoratiorum* w rubrykę: *Do zarobku i zatrudnień prowincyonalnych*, resztę zaś wszystkich pod *dorostkiem od pierwszego do 12*^{o} *roku* wpisywać; tylko ten *Syn Mieszczana* lub *chłopa*, na którego dziedzictwo spada, i który takowego dopiero po Konskrypcyi, lub po każdoczesney rektifikacyi dostał, w rubrycę *naybliższych dziedziców* zanotowany bydź musi.

Macht

Macht sich irgendwo ein Fremder, oder ein aus einem unkonskribirten Lande Gebürtiger für beständig ansässig; wird ein Soldat auf eine Wirthschaft, auf ein bürgerliches Gewerb, oder aus sonst einer politischen Rücksicht vom Militär entlassen, so giebt schon die Qualifikazion, die sie hiedurch annehmen, von selbst an die Hand in welche Rubricke selbe gehörig, somit: ob sie unter die Bürger in den Städten, oder unter die Bauern, oder aber in das Fach beim Nährstande, und zu Provinzialbeschäftigungen einzutragen sind.

Jeżeli gdziekolwiek *obcy* lub z *Kraiu nie konskrybowanego rodem będący* nazawsze osiada; ieżeli żołnierz na gospodarstwo, dla cywilnego dorobku, lub z innego iakiego polltycznego względu *abszytowany zostaie*; tedy iuż sama kwalifikacyia, którą takowi na siebie biorą, dokładnie wskazuie; czyli *pomiędzy Obywateli mieyskich*, albo *chłopów*, albo też pod rubrykę *do zarobku*, *i prowincionalnych zatrudnień* należą.

Geht in einer Familie Jemand mit Tod ab, so wird solcher in dem Familienbogen durch alle Rubricken ausgestrichen, und in jener der Anmerkungen beigerückt: unter diesem oder jenem Dato gestorben.

Zmarły iakiey familii wymazuie się w arkuszu teyże familii ze wszystkich rubryk dodaiąc w uwadze: *pod tym*, *albo owym dniem umarł*.

Bei den Aenderungen der zweyten Art geschieht entweder die Uibersetzung aus einem Fache

W odmianach drugiego rodzaiu przenosi się z pod iedney *rubryki* pod drugą, lub z iednego *arkusza fa-*

B 2 in

in das andere, oder aus einem Familienbogen in den anderen, oder es wird Jemand, oder eine ganze Familie einem Orte zu- und dem anderen abgeschrieben.

Die Uibersetzung aus einem Fache in das andere geschiehet, so oft ein Bürger oder Bauer, auf was immer für eine Art die Eigenschaften verlieret, die ihn vorhin zum Bürger oder Bauer qualifiziret haben; derselbe muß daher aus diesem Fache ab, und nach Maaß seiner veränderten Umstände entweder in jenes zum Nährstande, oder zu andern Staatsnothdürften anwendbar übertragen, und auch der ihm zugeschriebene gewesene Erbe aus dem Fache der nächsten Erben weg, und nach Maaß seiner körperlichen Beschaffenheit entweder in die Rubricke zu andern Staatsnothdürften anwendbar, oder in jene zum Nährstande, und zu Provinzialbeschäftigungen, oder, wenn er noch nicht 17 Jahre alt wäre, in die Rubricke des Nachwachses eingebracht werden.

milii na drugi, lub się też bądź *kogo*, bądź *całą familię* do iednego *mieysca przypiſuie*, a *zdrugiego wykryſla*.

Przenoſzenie z pod iedney rubryki pod drugą uskutecznia się tyle razy, ile *Mieſzczanin*, lub *chłop* iakimkolwiek ſposobem przymioty, które go pierwey na mieszczanina lub chłopa kwalifikowały, utraca; takowego należy zatym z pod tey rubryki wymazać, i w miarę zmienionych okoliczności iego lub pod rubrykę: *do zarobku*, albo innych *potrzeb rządowych* ſtoſownie przenieść, tudzież *przypiſanego mu dziedzica* z pod rubryki nayblíżſzych dziedziców wymazać, a w miarę iego ſytuacyi cielesney lub pod rubrykę: *do innych potrzeb rządowych zdatny*, albo też pod drugą: *do zarobku i zatrudnień prowincyonalnych*, albo gdyby ieszcze siedemnaſtu lat niemiał, pod rubrykę *doroſtku* zapisać.

Falls

Falls hingegen ein Häusler, Gärtler, Taglöhner, ꝛc. die Qualifikazion eines Bauers, oder ein Innwohner in einer Stadt jene eines Bürgers erhält, so muß selber in die Rubricke seiner neuen Qualifikazion übersetzt, und ihm sofort ein nächster Erbe, wenn er Söhne hat, zugeschrieben werden; kömmt von dem nächsten Erben einer durch Abgang desjenigen, dem er nachzufolgen hat, in den Besitz der Wirthschaft, so geht er aus diesem Fache ab, und in jenes der Bürger oder Bauern über. Gelangt einer aus der Rubricke der zu andern Staatsnothdürften Anwendbaren auf eine Wirthschaft, tritt er ein bürgerliches Gewerb an, oder stößt ihm ein körperliches Gebrechen zu, so ihn zum Wehrstande untüchtig macht, oder überschreitet er das zur Militärwidmung vorgeschriebene Alter, so kömmt solcher bei dieser Rubricke in Abgang, und muß im ersten und zweyten Falle in jene der Bauern oder Bürger, im dritten und vierten Falle aber in die Rubricke sonst beim Nährstande, und zu Provinzialbeschäftigun-

W przypadku zaś, kiedy *Chałupnik*, *Zagrodnik*, *Naiemnik* i t. d. kwalifikacyę *Chłopa*, lub *mieszkaniec mieyski* kwalifikacyię mieszczanina *przyimuie*, musi takowy pod rubrykę swoiey *nowey kwalifikacyi* przeniosiony, i oraz mu *naybliższy dziedzic*, ieżeli Synów ma, przypisany bydź: *ieżeli który z naybliższych dziedziców* przez zeyście tego, po którym następuie, do posiadania gospodarstwa przyidzie; tedy wyłączywszy go z pod tey rubryki, kładzie się pod rubrykę *mieszczan* lub *chłopów*. Jeżeli się kto z rubryki owych *do innych potrzeb rządowych* zdatnych na gospodarstwo, lub na cywilny dorobek dostaie lub też, ieżeli go cielesne kalectwo spotyka, które go do stanu woyskowego niezdatnym czyni, lub ieżeli wiek poświęcaniu się woyskowości przepisany przestępuie, tedy takowy w tey rubryce ubędzie, i musi bydź tak w pierwszym iako i w drugim przypadku pod rubrykę *chłopów* lub *mieszczan*, w trzecim zaś i czwartym pod rubrykę; *przy dorobku, i zatrudnieniach prowincionalnych*, przeniesiony, i tak daley.

gen übertragen werden, und so weiter. Tritt hingegen einer aus dem Nachwachse in das 18te Jahr, so wird selber mit der Anmerkung: klein, mittelmässig, oder groß in die Rubricke zu anderen Staatsnothdürften anwendbar übersetzt; es wäre dann, daß sich an ihm ein äusserliches Gebrechen, oder sonst ein Umstand äusserte, der ihn zur Militärstellung unfähig machte, in welchem Falle er in das Fach des Nährstandes gehöret.

Jeżeli zaś z pomiędzy dorastaiących który w 18ty rok wieku swego wstępuie, tedy przenosi się takowy z dodatkiem: *mały*, *mierny*, lub *słuszny* pod rubrikę *do innych potrzeb rządowych zdatni*; chyba że się na nim zewnętrzne kalectwo, lub inna iaka okoliczność pokazuie, która go do woyskowości nie zdatnym czyni, w którym przypadku pod rubrykę *dorobku* należy.

Die zu Staatsnothdürften Anwendbaren sind nicht zu messen, und zu visitiren, sondern nur nach dem Augenschein zu beurtheilen.

Do potrzeb rządowych zdatni ani *mierzyć*, ani *wizytować się* nie powinni, lecz tylko o nich na oko sądzić należy.

Alle junge Leute, die das zwölfte Jahr überschritten haben, sind unter die Zahl derer von 13 bis 17 Jahren zu übersetzen.

Wszyscy młodzi ludzie, którzy 12. rok zakończyli, powinni bydź między owych od 13. od 17. lat przeniesieni.

Wo durch eine Aenderung kein wesentlicher Abgang erfolget, sondern in einer Fa-

Gdzie przez odmianę w istocie samey nic nie ubywa, lecz tylko kto w familie

milie nur jemand aus einer Rubricke in die andere zu übertragen kömmt, wie z. B. wenn ein nächster Erbe auf eine Bauernwirthschaft gelangt, mithin in die Rubricke der Bauern zu übertreten hat, da wird lediglich der Einser, mit dem er in der Rubricke der nächsten Erben eingeschrieben war, ausgelöscht, und sofort sein Kopf in der Rubricke der Bauern neuerlich mit einem Einser ausgesetzet, nur muß allemal zugleich die Ursache, wegen welcher eine derlei Umschreibung und respektive Uibersetzung geschieht, in dem Qualifikazionssache mit angemerket werden.

milii z iedney rubryki do drugiey przeniesiony bydź musi, iako na przykład: ieżeli naybliższy dziedzic na rolnicze gospodarstwo dostać się ma, tam szczególnie *iedność*, którą w rubryce naybliższych dziedziców był zapisany, przekryśla się, notuiąc głowę iego znowu *iednością* w rubryce *chłopów*, tylko należy zawżdy przyczynę, dla którey takowe zmienne zapisanie, a względnie przeniesienie nastąpiło, w *Rubryce kwalifikacyi wyrazić.*

Die Fälle, wo durch Zuwachs, und Abgang sich äussernde Veränderungen aus einem Familienbogen in den andern übertragen, oder einem Orte zu- und dem anderen abgeschrieben werden müssen, ergeben sich bei Heurathen, wo entweder beide Theile aus dem nemlichen Orte gebürtig sind, somit nur aus einer Familie abgehen, und bei der andern zuwachsen, oder, wo eines der neuen Eheleute aus einem fremden Orte in die Familie eintritt, dann bei älternlosen

Przypadki, w których odmiany zdarzone przez pomnożenie, i ubycie z iednego arkuszu na drugi przeniesione, lub z iednego mieysca wymazane, a na drugim przypisane bydź muszą, wynikaią przez *zawieranie małżeństw*, kiedy albo oboie z iednego mieysca są rodem, a zatym z iedney tylko familii oddalaią się, przyrastaiąc drugiey, albo kiedy iedno z nowo zaślubionych z obcego mieysca z familią łączy się, tudzież przez o-

Dienstbothen, die theils im Orte, theils anderwärts Dienste wechseln. Die Berechnungsart in beiden Fällen ergiebt sich aus den vorhergehenden Erklärungen von selbst. In der Familie, wo jemand austritt, wird selber mittels Durchziehung eines Strichs ausgelöscht, und bei den Anmerkungen die Ursache seines Abgangs angedeutet, dort aber, wo er zuwächst, wird er mit der nöthigen Erklärung neu eingeschrieben.

sierociałych służących; częścią na mieyscu, częścią gdzie indzie służbę mieniaiących. Sposob obrachunku w obydwóch przypadkach podaie się sam z poprzedzaiących obiaśnień. W tey familii, z którey kto odłącza się, wymazuie się takowy przekryśleniem, dodaiąc w uwadze przyczynę ubycia, tam zaś, gdzie takowy przyrasta, z należytym obiaśnieniem na nowo wpisuie się.

Wenn eine ganze Familie in dem nemlichen Orte aus einem Hause in das andere überzieht, und also blos die Wohnung verändert, so darf ihr individueller Familienbogen nur dem Hause, wo sie ehedem gewohnt hat, abgenommen, und jenem Haus N$^{ro.}$ zugetheilet werden, welches sie neuerlich bezieht.

Jeżeli cała familia w tym samym mieyscu, wyprowadziwszy się z iednego domu do drugiego, pomieszkanie tylko swoie odmienia, tedy potrzeba iey osobisty arkusz familii szczególnie temu domowi, w którym przedtym mieszkała, uiąć, wcieliwszy go do owego numeru domu, dokąd się na nowo wprowadziła.

Zieht hingegen eine Familie aus einem Orte ganz weg, so muß ihr individueller Bogen, nachdem diese Familie

Jeżeli zaś familia z iakiego mieysca całkiem wyieżdza, tedy iey osobisty arkusz familii, ponieważ

in

in jenem Orte, wo sie hinzieht, neu beschrieben wird, ganz kassirt werden.

takowa familia w tym mieyscu, dokąd wyiechała, na nowo zapisuie się, całkiem zniesiony bydź musi.

Mit den Veränderungen, die sich bei dem weiblichen Geschlechte, und bei der Judenschaft ergeben können, läßt sich die Anwendung auf die vorstehende Fälle von selbst machen.

Odmiany, iakie się w białey płci, i między żydowitwem zdarzyć mogą, łatwo się same z siebie do powyższych przypadków zastosować daią.

Wenn in einem Orte neue Häuser erbaut, oder sonst wohnbare Gebäude errichtet werden, so muß in den Dörfern das neu erbaute Haus, oder das wohnbare Gebäude, möge solches zu Ende des Orts, oder zwischen andern schon numerirten Häusern zu stehen kommen, jedesmal mit dem folgenden Numero des ganzen Dorfs bezeichnet werden, weil es nicht erforderlich ist, daß die Häuser in den Dörfern nach der arithmethischen Ordnung folgen.

Jeżeli w mieyscu iakim nowe domy zbudowane, lub iakiekolwiek inne mieszkalne budynki wystawione będą, tedy po wsiach nowo zbudowany dóm, lub mieszkalny budynek, czyliby na końcu osady, czyli pomiędzy iuż numerowanemi domami stał, każdą razą następuiącą liczbą całey wsi nacechowany bydź musi, bo nie potrzeba, ażeby domy po wsiach porządkiem arytmetycznym następowały.

Bei Eintragung der Häuser in die Summarien

Zapisuiąc domy w Sumariusze uważać dobrze

ist wohl in Acht zu nehmen, daß die neu erbauten Häuser der nach arithmetischer Zahl geloffenen Summa der Hausnummern zugeschlagen werden, mithin bei jeder Ortschaft die richtige Anzahl der Häuser ausfalle, welches auch damals zu beobachten ist, wenn an einem oder anderen Ort etwa Häuser durch das Feuer verunglückt, oder auf eine andere Art zu Grund gerichtet werden.

należy, ażeby nowo zbudowane domy do ſummy numerów domowych ciągniącey się podług liczby aritmetyczney wliczone zoſtały, a zatym w każdey osiadłości prawdziwa liczba domów wypadła, co i w tenczas zachować należy, kiedy w tym lub owym mieyscu domy przez pozar, albo innym iakim ſposobem zniszczeią.

Wenn diese bis zur Revision nicht wieder aufgebauet worden sind, oder wenigstens die Anlage dazu gemacht ist, so sind sie in den Populazionsbücher in Abgang zu bringen, somit in den Summarien wegzulassen; werden derlei verunglückte Häuser in der Folge wieder aufgebauet, so ist bei solchen, so wie mit andern neu erbauten wohnbaren Gebäuden zu verfahren.

Jeżeli takowe domy do czasu rewizyi wybudowane nie zoſtały, albo przynaymniey fundamentu do wybudowania nie założono, tedy w Księgach zaludnienia okazawszy, że tęż ubyły, z Summariuſzów wypuścicie należy; a ieżeli takowe zniszczone domy z czasem znowu wyſtawione będą, tedy ſobie z niemi tak, iak z innemi nowo wyſtawionemi budynkami mieszkalnemi poſtąpić należy.

Sind nach diesen Grundsätzen die militärischen

Urektifikowawszy całkiem podług tych zasad

und

und politischen Populazionsbücher rektifizirt, und ganz richtig gestellt, so werden aus selben die Ortschaftssummarien herrschaftenweis in duplo verfasset, wovon das eine Pare dem Kreisamt zur Verfassung des Kreistotals an die Landesstelle einzusenden ist, das andere aber bei der Herrschaft hintan verbleibet.

Um diese jährliche Revision in Zukunft mit Verläßlichkeit, und ohne vielen Zeitverlust zu bewirken, ist erforderlich, daß alle unterm Jahr sich ergebende Aenderungen in der Populazion eines Orts nicht erst, wie es heuer zu geschehen haben wird, wie bei der Revision, sondern so, wie sie sich in einem Orte unterm Jahr von Zeit zu Zeit ergeben, von den Dominien, Magistraten und Obrigkeiten sogleich in einem eigenen Protokolle ununterbrochen, und richtig vorgemerkt, und eingetragen werden.

Zu diesem Ende hat jeder Familienvater, wes-

Księgi woyskowe i *polityczne zaludnienia*, ułożą się z nich podwoyne *Summariusze osad każdego państwa z osobna*, z których ieden równo-brzmiący exemplarz cyrkularnemu urzędowi dla ułożenia całkowitego Summariuszu dla Rządów Kraiowych przesłać, a drugi na gruncie dominikalnym pozostawić należy.

Ażeby coroczną rewizyię na przyszłość dokładnie, i bez trawienia długiego czasu wykonywać, potrzeba, aby Dominia, Magistraty, i Zwierzchności wszystkie w ciągu rocznym zdarzone odmiany w populacyi mieysca iakiego niedopiero przy rewizyi, iak się to tego roku czynić będzie, tylko tak, iak się powyżey tknięte odmiany w ciągu roku od czasu do czasu zdarzaią, w natychmiast właściwy Protokół nie przerwanie i akuratnie zapisywali, i notowali.

W tym celu ma każdy *Oyciec familii*, iaki gol-

ſen Standes und Würde er immer ſeyn mag, von dem Tage an, an welchem die mit erſtem Jäner 1798 anfangende heurige Reviſion im Orte geendigt wird, ſo oft jemand in ſeiner Familie gebohren ſeyn wird, ſtirbt, ſich verheurathet, oder anderwärts umſiedelt, den Dienſt verändert, oder ſonſt ſich eine perſönliche Veränderung ergiebt, in den Städten ſeinem vorgeſetzten M a g i ſ t r a t e, auf dem Lande aber dem o b r i g k e i t l i c h e n B e a m t e n, G e m e i n d r i c h t e r, oder ſ o n ſ t i g e n V o r ſ t e h e r entweder gleich, oder wenigſtens an dem jedesmal nächſtfolgenden S o n n- u n d g e b o t e n e n F e y e r t a g e die m ü n d l i c h e M e l d u n g davon um ſo gewiſſer zu machen, als widrigens die A d e l i c h e n, G e i ſ t l i c h e n, B e a m t e, H o n o r a z i o r e n, und B ü r g e r in den Städten für eine jede in ihrer Familie ſich ergebende Aenderung, ſowohl männlichen als weiblichen Geſchlechts, wenn ſie ſolche nicht längſtens in Zeit von v i e r z e h n T a g e n auf beſagte Art anmelden, d r e y ß i g K r e u z e r zu erlegen gehalten ſeyn, die Familienhäupter vom unterthänigen Bauernſtande hingegen mit

wiek bądź ſtanu i godności, od dnia, którego zaczynaiąca się z pierwszym Stycznia 1798 rewizyia tegoroczna w mieyscu zakończy się, ile razy kto w iego familii urodzi się, umrze, w ſtan małżeński wſtąpi, lub gdzie indzie osiędzie, służbę odmieni, albo inna iakokolwiek oſobiſta odmiana zaydzie, po miaſtach przełożonemu ſobie *Magiſtratowi*, na wsi zaś *dominikalnemu urzędnikowi*, *wóytowi*, lub *innym przełożonym* albo zaraz, albo przynaymniey każdey naſtępuiącey *Niedzieli*, i *przykazanego święta* tym pewniey o tym *uſtnie donieść*, ile w przeciwnym przypadku Szlachta, Duchowni, Honoratiores, i Mieszczanie po Miaſtach za każdą, wich familii zdarzoną odmianę, tak męskiey iako i białey płci, ieżeli oney naydaley w p r z e c i ą g u *czternaſtu dni* wzmiankowanym ſposobem nie opowiedzą, *trzydzieści Kraycarów* grzywny zapłacą, głowy zaś chłopskiey familii *areſztem dwudzieſtu czterech godzin* ukarane zoſtaną; a Dominia, Magiſtraty i Zwierzchności maią takowe uſtne doniesienia swego czasu w

ci-

einem 24stündigen Arrest bestraft werden würden; die Dominien, Magistrate und Obrigkeiten aber haben diese mündlichen Meldungen seiner Zeit in die politischen Populazionsbücher, bis dahin aber, als denselben diese werden übergeben werden, in ein nach beige-E. schlossenem Formular E. sogleich anzulegendes Protokoll von dem Tage an, an welchem die heurige Revision in einem Orte beendigt seyn wird, verläßlich einzutragen, und dieses Protokoll bei der künftigen jährlichen Revision dem Konskripzionsoffizier vorzulegen, damit hiernach die unterm Jahr sich ergebenen Aenderungen ohne Zeitverlust in die Populazionsbücher richtig eingetragen werden können.

Księgi polityczne zaludnienia, dotąd zaś, dopóki im też oddane nie zostaną, w Protokoł, któren podług przyłączonego tu pod E. E. wzoru natychmiast zrobić należy, od dnia, którego rewizyia tegoroczna w mieyscu iakim zakończy się, dokładnie wpisywać, i wspomniony Protokół na przyszłey roczney rewizyi Officierowi Konskrypcyinemu pokazać, ażeby z tego zayszłe w ciągu roku odmiany bez straty czasu w Księgi zaludnienia akuratnie wciągane bydź mogły.

§. 2.

Der Viehstand wird alle Jahre bei der Revision neu aufgenommen, es sind daher unterm Jahr über die durch Zuwachs, und Abgang dabei sich ergebende Aenderungen keine Meldungen nothwendig.

§. 2.

Stan bydła co roku przy rewizyi na nowo dochodzi się, dla tego niepotrzeba donosić o zdarzaiących się w ciągu roku przez pomnożenie i ubycie odmianach.

Die

Die dießfällige Aufnahme
erstrecket sich blos auf die
Pferde, dann auf die Zug-
und Mastochsen, und das
F. Formular F. weiset aus, wie
die Eintragung in die Ru-
bricken der Qualifikazion nach
zu geschehen hat.

Takowe spisywanie za-
sięga tylko konie, tudzież
woły ciagłe i karmne, a
formularz tu pod F. przy- F.
łączony naucza, iak wcią-
ganie w rubryki podług
kwalifikacyi uskutecznic
należy.

Mit Verfassung, und Abschliessung der Viehstandssummarien ist sich, wie mit jenem über die Populazion, zu richten.

Układaiąc, i kończąc Summaryusze stanu bydła tak, iak z ludnością postąpić sobie potrzeba.

§. 3.

Die fortwährende Evidenzhaltung des Populazionsstandes erfordert zwar immerhin von dem Daseyn, und Aufenthalt eines jeden Individuums die nöthigen Kenntnisse zu haben, um, wie sich in der Populazion von Zeit zu Zeit Aenderungen ergeben, solche in den politischen Ortschaftsbüchern richtig anmerken zu können; es ist aber dessentwegen keineswegs die Absicht jemanden, es sey in Geschäften, im Handel und Wandel, oder auf sonst eine Art

§. 3.

Trwałe wyiaśnienie stanu zaludnienia wymaga wprawdzie zawsze, ażeby o bytności i przebywaniu każdey osoby potrzebną mieć wiadomość, dla osiągnienia możności, zapisywania dokładnego odmian od czasu do czasu zdarzaiących się w Księgi osad polityczne; lecz w tym bynaymniey niema zamiaru, aby komukolwiek bądź to w interessach, handlu i pożyciu, bądź innym iakim sposobem przeszka-

ci-

einige Hinderniſſe in Weeg zu legen, ſondern im Gegentheil vielmehr einem jedem allen nur möglichen Vorſchub, und Beförderung hierinfalls zu verſchaffen, daher auch Niemanden verwehret iſt, ſich ſeiner Geſchäfte und Verrichtungen halber in dem Lande, wo er gebohren, oder anſäſſig iſt, hin zu begeben, wo er will, oder nach Umſtänden auch in ein anderes konſkribirtes, oder unkonſkribirtes, ja ſelbſt in ein auswärtiges Land zu verfügen, wenn es unter Beobachtung der zur Erhaltung der guten Ordnung nöthigen Vorſicht geſchieht, und wenn ſich deßwegen vorher gehörigen Orts um Erlaubniß gemeldet wird.

Da hier nicht von den Geiſtlichen, Adelichen, Beamten, und Honorazioren, ſondern nur von den Gattungen Menſchen die Rede iſt, welche unter den Rubricken von Bürgern, Bauern, nächſten Erben, Häuslern, Gärtlern, und ſonſt beim Nährſtande, und zu Provinzialbeſchäftigungen nöthigen, oder zu andern Staatsnothdürf-

dzać, ale raczey każdemu ile możności w tym razie, wſpieraiąc go, użyć, dla czego zatym każdemu wolno, w intereſſach, i ſprawunkach w Kraiu, gdzie rodzony, lub osiadły, dokąd chce, albo także według okoliczności do innego Kraiu konskrybowanego, albo nie konskrypowanego, nawet zagranice iechać, bieżeli to tylko z zachowaniem potrzebney do utrzymania dobrego porządku przezorności czyni, wzgłaszaiąc się pierwey tym końcem u należytey inſtancyi o pozwolenie.

Ponieważ tu nie ieſt mowa o *Duchownych*, *Szlachcie*, *Urzędnikach*, i *de Honorationibus*, lecz tylko o tych gatunkach ludzi, które są pod rubrykami *Mieſzczan*, *Chłopów*, *naybliżſzych dziedziców*, *Chałupników*, *Zagrodników*, i *przyiakimkolwiek dorobku*, i *zatrudnieniach prowincyonalnych potrzebni*, albo *do innych potrzeb rządowych zdatni*, zapisane; więc względem oſtatniey-

ten anwendbaren ihre Aufzeichnungen haben; so ist in Ansehung der letztern Folgendes zur Richtschnur zu nehmen.

szych następuiące prawidło zachować potrzeba.

Wer im nemlichen Kreise, in den er der Konskripzion nach gehörig ist, aus einem Orte in den andern seiner Verrichtungen wegen übergeht, hat hiezu keinen Paß, oder Erlaubnißschein von seiner Obrigkeit nöthig; will aber jemand in einen andern Kreis in dem nemlichen Lande, oder auch in ein anderes konskribirtes Erbland, auf einige Zeit wegen seiner Geschäfte sich verfügen, so muß selber vorher, um zu vermeiden, daß er nicht unterwegs angehalten werde, und allenfalls noch anderen Ungemächlichkeiten ausgesetzt sey, mit einem Passe oder Erlaubnißschein von seiner Obrigkeit, oder, falls diese zu weit entfernt wäre, auch von dem nächsten Beamten versehen seyn, welcher demselben ungestempelt, und unentgeltlich abzureichen kömmt; wobei jedoch in Ansehung solcher Unterthanen, die blos in gewöhnlichen Verrichtungen

Kto w tym samym Cyrkule, do którego podług Konskrypcyi należy, z iednego mieysca do drugiego dla swoich sprawunków udaie się, niepotrzebuie nato Pasu, czyli zaświadczenia pozwalaiącego od swoiey Zwierzchności; ale ieżeli kto do innego cyrkułu, w tymże samym Kraiu, lub też w inny konskrybowany kray dziedziczny na nieiaki czas dla swoich interessów udać się żąda; tedy wprzód, dla uniknienia, by na drodze niebył zatrzymany, i może na inne iakie przykrości wystawiony, pasem czyli zaświadczeniem pozwalaiącym od swey zwierzchności, lub ieżeliby taż daleko była odległa, od naybliższego Urzędnika nawet opatrzyć się musi, który mu *bez Stemplu* i *bezpłatnie* wydać należy; iednak względem poddanych za zwykłemi sprawunkami

auf

auf eine nicht lange Zeit von einem Kreise in den andern des nemlichen Landes übergehen, eine Ausnahme zu machen, und für selbe kein Paß erforderlich ist.

na krótki czas z iednego Cyrkułu do drugiego tegoż samego Kraiu przechodzących, wyiątek uczynić należy, którym Pasu w tym razie niepotrzeba.

Uibrigens sind den Unterthanen die Pässe, um in ein anderes konskribirbirtes Erbland ungehindert gehen, und sich daselbst aufhalten zu können, nicht auf unbestimmte, sondern auf eine bestimmte Zeit, höchstens auf drey Jahre zu ertheilen, und das Land, in dem der Unterthan sich aufzuhalten die Erlaubniß erhält, in dem Passe ausdrücklich anzumerken.

Wreście należy poddanym Pasy dla udania się bez przeszkody *do innego konskrybowanego Kraiu dziedzicznego*, i możności bawienia się tamże, na oznaczony czas, a naywięcey na trzy lata, nie zaś na nieoznaczony dawać, i Kray, gdzie poddany bawić się pozwolenia dostaie, w pasie wyrazić.

Um in ein unkonskribirtes Land, oder auch ausser den k.k. Erbländern nur auf eine gewisse Zeit, oder auf bestimmte Jahre aus was immer für einer Ursache sich zu begeben, kann zwar hiezu ebenfalls die betreffende Obrigkeit, jedoch nicht anders, als mit Vorwissen und Genehmhaltung des Kreis-

Ażeby się do Kraiu *nie konskrybowanego*, lub także *za granice* na *pewny czas* tylko, lub na *oznaczone lata* z iakieykolwiek przyczyny udać, może wprawdzie także zwierzchność przynależyta pozwolenie na to według okoliczności dać, iednak nie inaczey, iak za wiadomością Konsensem urzędu Cyrkularamtes

amtes einverständlich mit dem Werbbezirkskommando die Erlaubniß nach Umständen ertheilen; nur kömmt anbei zu bemerken:

a) daß zu Krakau, wo die Landesstelle sich befindet, derlei Pässe in das Ausland, nur von solcher selbst ausgefertiget werden;

b) daß jenen Unterthanen die sich blos wegen Absatz ihrer Viktualien nach Ostgalizien auf kurze Zeit zu verfügen gedenken, nicht minder den Fuhr- und Schiffleuten, welche mit inländischen Produkten nach Warschau, Danzig u. d. g. fahren, die Pässe lediglich von ihren Ortsobrigkeiten ausgefertigt werden dürfen, und nur letzteren aufzulegen sey, daß sie diese grundobrigkeitlichen Pässe in jedem Ort, wo sich ein Kreis- oder Mautamt befindet, gehörig vidiren zu lassen haben;

nego i porozumieniem się komendy werbowniczo powiatowey; tylko w tym uważyć przypada:

a) Że w Krakowie, gdzie ſię Rządy kraiowe znayduią, Pasy za granice od tychże tylko daią ſię;

b) Że tym poddanym, którzy ſzczególnie dla zbycia swych żywności do Galicyi wschodniey na krótki czas udać ſię zamyślaią, niemniey Furmanom, Flisom Kraiowe produkta do *Warſzawy*, *Gdańska* i t. p. wiozącym, Pasy iedynie od ich zwierzchności dawane bydź mogą, i tylko wzmiankowanym Furmanom i Flisom przykazać należy, ażeby takowe od zwierzchności gruntowey wyiednane Pasy w każdym mieyscu, gdzie się urząd Cyrkularny, lub celna Komora znayduie, należycie widymować dawali;

c) daß

c) daß die Unterthanen aus den nächsten Dörfern der preußischen und russischen Gränze, wenn sie mit ihren Produkten allein, mithin ohne daß dieselben sich mit Führung sonstiger Effekten der Absicht einer Auswanderung verdächtig machen, in den nächsten im Preußischen oder Russischen gelegenen Marktort gehen, oder fahren wollen; nicht minder die Bürger, und andere nächst der Gränze seßhaften Innwohner, welche auf die gewöhnlichen Jahr- und Wochenmärkte, auf Kirchweihe, zum Gottesdienste u. d. g. über die Gränzen passiren wollen, keines Passes bedürfen, somit ohne Anstand hin und wieder passiren zu lassen sind. Endlich

d) daß einem zum Militärstande gewidmeten Unterthan auch nur auf einige Zeit in das Preußische zu beurlauben ein für allemal verboten bleibe.

Jedermann hat die Freyheit, seinen aus einem kon-

c) Że poddani z naybliższych wsi od pruskiey, i rossyiskiey granicy, chcąc tylko ze swemi produktami, a zatym nieczyniąc siebie przez wiezienie iakichkolwiek sprzętów o zamierzoney emigracyi podeyrzanemi, do naybliższego w Prusach, lub Rossyi położonego miasteczka iść lub iechać; niemniey mieszczanie i inni blisko granicy osiadli mieszcańcy, na zwyczayne Jarmarki, targi, prażniki, kiermasze, nabożeństwo i t. p. za granice przeyść chcący, pasu nie potrzebuią, a zatym bez przeszkody tam i nazad przepuszczać się maią. Nakoniec

d) Że poświęconego woyskowości podanego na nieiaki czas nawet w Prussy urlopować raz na zawsze zabroniono.

Każdemu wolno swego *sługę z Konskrybowanego*

skribirten Lande gebürtigen Bedienten sowohl in unkonskribirte, als in fremde Länder auf Reisen mitzunehmen; wenn aber eine Herrschaft, oder jemand anderer, wer es immer seyn mag, einen solchen aus einem konskribirten Lande gebürtigen Bedienten, es mag selber alsdann in der Livree gestanden seyn, oder nicht, aus seinen Diensten entläßt, oder wegschickt, ohne es vorher nach der bestehenden Vorschrift der betreffenden Behörde zu melden, so hat derselbe, wenn ein solcher Unterthan in ein unkonskribirtes Land zu entkommen die Gelegenheit fände, ein hundert fünfzig Gulden, und wenn der Unterthan in ein auswärtiges Land sich begäbe, drey hundert Gulden zu dem Militärfond unnachsichtlich zu erlegen.

Kraiu rodem będącego tak do *nie konskrybowanych*, iako też *cudzych Kraiów* brać w podróż; ieżeliby zaś iakie państwo, lub ktokolwiek inny takowego z Kraiu konskrybowanego rodem będącego sługę, czyli tenże w liberyi był, lub nie, odprawił, lub odesłał, nie doniosłszy wprzód o tym podług utrzymuiącego się przepisu dotyczoney instancyi, tedy tenże, gdyby takowy poddany znalazł sposobność umknienia w Kray niekonskrybowany, *sto pięć złotych ryńskich*, a gdyby za granice umknął, *trzysta złotych ryńskich* na fundusz woyskowy bez względu złożyć obowiązany będzie.

Sollten aber derlei mitgenommene Bediente in der Folge entlassen, und nicht gleich wieder anderwärts in Dienste aufgenommen werden; so sind einverständlich mit dem Politikum, und dem Militär die nöthigen Vorkehrungen zu treffen, damit sie nicht in fremde Länder entlaufen mögen.

Gdyby zaś takowi w podróż wzięci słudzy z czasem odprawieni, a nie zaraz gdzie indzie na służbę przyięci zostali; tedy porozumiawszy się z instancyią polityczną i woyskową potrzebne zabiegi uczynić należy, ażeby ciż za granice nie uyszli.

Wo

Wo es sich um die völlige Umsiedlung eines Unterthans mit, oder ohne seine Familie, in ein auswärtiges Land handelt, und nach Beschaffenheit der Umstände die Landesstelle nichts dagegen einzuwenden findet, wird hievon dem Generalkommando jedesmal zur weiteren Verständigung des Werbbezirkskommando die Nachricht ertheilet werden.

Gdzie o całkowite przesadzenie w obcy Kray poddanego bez, lub z familią iego rzecz idzie, a Rząd Kraiowy według okoliczności nic przeciwko temu zarzucić nieznayduie, tam się komendzie generalney każdą razą dla dalszego zawiadomienia komendy werbowniczo-powiatowey o tym doniesie.

Will sich aber jemand in ein anderes dießseitiges Land, es mag solches konskribirt, oder unkonskribirt seyn, für beständig umsiedeln; so kann solches, wenn die Grundobrigkeit hiezu eingewilliget hat, von Seiten der Landesstelle einverständlich mit dem Generalkommando begnehmiget werden, jedoch muß die Obrigkeit, welche um die Uibersiedlung eines anderen konskribirten Unterthans ansucht, dessen hinlänglichen Nahrungszweig mittels eines Zeugnisses bestättigen, und dieses Zeugniß dem betreffenden Kreisamt einsenden, das Kreisamt aber hat dasselbe gemeinschaftlich mit dem Werbbezirkskommando zu untersuchen, und eine Konsignazion, in welcher

Chce zaś kto w innym, temu Rządowi podległym bądź konskrybowanym, bądź niekonskrybowanym Kraiu na zawsze osiąść; tedy za gruntowey zwierzchności zezwoleniem Rząd Kraiowy porozumiawszy się z generalną kommendą tę zmianę potwierdzić może, wszelako musi zwierzchność, o przesadzenie innego konskrybowanego poddanego prosząca, do życia stateczny sposob do życia iego zaświadczeniem potwierdziwszy, toż dotyczonemu cyrkularnemu urzędowi przesłać, który ma wspólnie z komendą werbowniczo-powiatową wzmiankowane zaświadczenie roztrząsnąć, i Konsygnacyię, w którey

a) das Nazionale des Uiberſiedlungswerbers,

a) Opis narodowy (*Nationale*) proszącego o przesadzenie,

b) zu welcher Herrſchaft ſelbiger gegenwärtig unterthänig ſey,

b) pod którym pańſtwem teraz zoſtaie,

c) wohin, und aus was für Beweggründen er zu überſiedeln gedenket,

c) dokąd, i z iakich powodów przeprowadzić ſię zamyśla,

d) wie er im Populazionsbuche klaſſifizirt ſey,

d) iak w Księdze zaludnienia klaſsyfikowany,

e) ob er Kinder, dann von welchem Alter und Geſchlecht habe,

e) czy ma dzieci, tudzież w iakim wieku, i iakiey płci,

f) ob die Herrſchaft dagegen keine Bedenken trage, endlich

f) czyli pańſtwo przeciwko temu wątpliwości iakiey nie zakłada, nakoniec

g) das Gutachten des Kreisamts mit dem Werbbezirkskommando aufzuführen iſt, an die

g) Zdanie urzędu cyrkularnego, i komendy werbowniczo-powiatowey umieścić, i do

Lan-

Landesstelle einzubefördern.

Rządu Kraiowego przesłać należy.

Das Nemliche versteht sich, wenn ein Unterthan in dießseitigen Landen in einen geistlichen Orden treten will.

To samo rozumi się, kiedy poddany, tuteyszokraiowy do zakonu chce wstąpić.

Sollte sich eine Obrigkeit beigehen lassen, einem Unterthan die Erlaubniß zur Umsiedlung in ein unkonskribirtes Land zu ertheilen, ohne die Bewilligung von der Behörde hiezu einzuholen, so verfällt selbe in die oben ausgemessene Strafe von hundert fünfzig Gulden, und respektive drey hundert Gulden; jene Unterthanen aber, welche ohne vorläufig erwirkte Einwilligung der politischen, und Militärlandesbehörden aus einem konskribirten Lande in ein unkonskribirtes übersiedeln, sollen, wenn sie gleich mit ihrer ganzen Familie sich schon anderswo ansässig gemacht haben, an ihre vorige Grundobrigkeit zurückgeliefert, und ihres Ungehorsams wegen bestraft werden. Zur Umsiedlung von einem Dominium auf das andere, oder aus einem Kreise in den an-

Gdyby się zwierzchność iaka odważyła, poddanemu dać pozwolenie na przeniesienie się do niekonskrybowanego Kraiu, nie zasiągnąwszy wprzód Konsensu na to od naywyższey instancyi, tedy podpadłaby karze wyżey ustanowioney, mianowicie grzywom *sto piędziesiąt*, a względnie *trzysta złotych ryńskich*; owi zaś poddani, którzyby się bez poprzednie wyrobionego pozwolenia instancyi polityczney i woyskowey z kraju konskrybowanego w niekonskrybowany przenieśli, powinni, chociażby już z całą swoią familią gdzie indziey osiedli, ich pierwszey zwierzchności bydź wydani, a za nieposłuszeństwo skarani. Do przeniesienia się z iednego państwa do drugiego, lub z iednego cyrkułu do dru-

deren im nemlichen Lande, ist die Einwilligung der eigenen Grundobrigkeit hinlänglich, welche aber jedesmal das Werbbezirkskommando davon zu verständigen hat.

giego w tymże samym Kraiu pozwolenie własney zwierzchności gruntowey dostateczne, która zaś każdą razą werbowniczo-powiatową komendę o tym uwiadomić powinna

Uibrigens, da diese Vorsichten nicht nur zur Handhabung der guten Ordnung in den eigenen k. k. Erbländern, sondern auch zur Verhütung der willkürlichen Auswanderung der Unterthanen in fremde Länder erforderlich sind; so muß sowohl von Seiten des Politikums, als vom Militär überall, besonders aber an den Gränzen, auf derselben strengste Erfüllung mit aller Sorgfalt gewacht, mithin jeder, der ohne Paß in einem andern dießseitigen Lande, oder Kreise betreten wird, oder sich gar über die Gränzen in ein auswärtiges Land begeben wollte, angehalten und ex officio ad militiam, wenn er die Tauglichkeit hat, und seinen übrigen Umständen nach dazu angemessen ist, übernommen, ausserdem aber an seine Grundobrigkeit geschoben, und derselben zur vorschriftmässigen Be-

Z resztą, ponieważ takowe zabiegi nietylko do utrzymywania dobrego porządku w Ces. Król. Kraiach dziedzicznych, ale także do umorzenia samowolney emigracyi poddanych w cudze Kraie są potrzebne; tedy tak ze strony instancyi polityczney, iako też woyskowey wszędzie, osobliwie zaś na pograniczu około nayściśleyszego dopełnienia tychże czuwać, a zatym każdego, który bez Pasu w innym Ces. Król. Kraiu, lub Cyrkule dostrzeżony zostanie, lub się wcale za granicę w obcy Kray chciał puścić, przytrzymać i ex officio ad militiam, ieżeli zdatny, i z innych miar do woyskowości sposobny, oddać, inaczey zaś do gruntowey zwierzchności iego dla obostrzonego prawem ukarania za wyiście sprzeciwia-

Bestrafung wegen seines gebotswidrigen Austritts übergeben werden.

iące się przykazowi odstawić należy.

Diejenigen hingegen, welche einer ohne Paß aus ihrem Kreise sich entfernten Person wissentlich Unterstand geben, wenn sie vom Bauernstande sind, sind mit einem achttägigen Arrest nebst zweytägigem Fasten bei Wasser und Brod, wenn sie aber unter die Honorazioren gehören, mit fünfzig Gulden zu bestrafen.

Ci zaś, którzy osobie bez Pasu z ich cyrkułu wyiszłey przytułek wiadomie daią, powinni, będąc z chłopskiego stanu, *ośmiodniowym areſztem*, i *dwudniowym poſtem* o chlebie i wodzie, będąc zaś z pomiędzy *Honoratioribus*, grzywnami *pięďziesiąt złotych Ryńskich* bydź ukarani.

§. 4.

Von der Stellung ad militiam bleibt, nebst den Geistlichen, Adelichen, Beamten, Honorazioren, den Söhnen dieser letzten drey Gattungen, den für den ordinären Post- und Estaffetenritt für beständig gewidmeten Postillionen, und den wirklich angestellten Schullehrern, und ihren geprüften Gehilfen, nur jene

§. 4.

Od stawienia się do woyska zostaie, prócz *duchownych*, *ſzlachty*, *urzędników*, *Honoratiorum*, i *Synów trzech oſtatnich gatunków*, dla *ordynaryiney Poczty i eſtafety* raz na zawsze postanowionych *Poſtilionów*, i *aktualnie ampliowanych nauczycielów*, tudzież ich *examinowanych pomocników*, ta tylko Kassa ludzi uwolniona, którzy do *rol-*

Klasse Menschen befreyt, welche zum Ackerbaue, zur Betreibung der Gewerbschaften bei dem Bergbau, bei den Salz-Pulver-Salpeter- und Eisenwerken, bei der Schiffart, bei Fabricken, und anderen was immer Namen habenden Provinzialbeschäftigungen unumgänglich nothwendig sind.

nictwa, prowadzenia do robków, górnictwa, przy żupach, prochowniach, saliterniach, żelaznych rudach, żegludze, fabrykach, i innych iakiekolwiek imie maiących zatrudnieniach prowincionalnych koniecznie są potrzebni.

Nur steht es nicht bei den Berg-Salz-Pulver-Salpeter- und Eisenwerken, noch in dem Befugniß der Fabricken und anderer Gewerbschaften, einem andern Dominium zugehörige Unterthanen ohne Vorwissen und Einwilligung der Obrigkeit in Arbeit oder Dienst anzunehmen; sondern es behält diese immer das Recht, sowohl die zu derlei Arbeiten ohne ihren Konsens anderwärts aufgenommenen, als auch die mit obrigkeitlicher Genehmigung in solche Dienste oder Arbeiten eingetretenen Unterthanen allemal zu reklamiren, wenn sie in diesem letztberührten Falle an Platz der zurückbegehrenden, andere zu diesen Arbeiten angemessene Unterthanen, die wegen Mangel des Maa-

Wszelako niewolno górnictwom, żupom, prochowniom, saliterniom, żelaznym rudom, fabrykom, i innym dorobkom przyimować poddanych innego państwa do roboty lub na służbę bez wiedzy i zezwolenia na to zwierzchności, bo ta zawsze ma prawo, odwołania kiedykolwiek swoich poddanych tak bez, iako i za pozwoleniem zwierzchności w obcym państwie do robot, lub na służbę przyiętych, kiedy tylko, w ostatnim przypadku na mieysce nazad wziętych, innych do roboty zdatnych, dla niedostarczaiącey miary, lub innych przyczyn do woyskowości nie zdolnych, postawi; dla uniknienia za-

ßes,

ßes, oder anderer Ursachen halber zum Wehrstande nicht tauglich sind, dahin abgibt; daher, um hierinnfalls unangenehmen Weitläuftigkeiten so viel möglich auszuweichen, die Berg- Salz- Eisen- Pulver- und Salpeterwerke, so wie überhaupt alle Gewerbschaften, und Fabricken ꝛc. wenn sie zu ihren Arbeiten Leute von andern Dominien nöthig haben, solche mit jedesmaliger Einwilligung der Obrigkeiten zu bekommen trachten sollen, die zum Militärstande die Angemessenheit nicht haben, gleichwohl aber die von ihnen gefordert werdenden Arbeiten zu verrichten tüchtig, und aufgelegt sind.

tym ile możności w takowym razie przykrych rozwleczeń maą górnictwa, żupy, prochownie, rudy żelazne, i sal:ternie, tak iak wszystkie ogółem dorobki, do swoich robot ludzi z innych państw potrzebuiące, takowych za pozwoleniem zwierzchności każdego razu przyimować, którzy do woyskowości nie zdatni, a iednak do sprawienia roboty czekaiącey na nich zdolni, są usposobieni.

Die Auswahl der Leute, welche dem Nährstande entbehrlich sind, mithin zum Ersatze des Abgangs an Innländern unter das Militär abgegeben werden können, hängt von der Erkenntniß, und von dem Ermessen des Politikums ab, und das Militär hat nur darauf zu sehen, daß sich hiebei von Seite der Beamten keine Partheylichkeiten, oder Partikularbegünstigungen mit einmischen, und, wo derglei-

Wybór ludzi, bez których się stan dorobkowy obeyść może, którzy zatym dla nadgrodzenia niedostatku rodaków do woyska oddanemi bydź mogą, zawisł od *uznania*, i *osądzenia instancyi polityczney*, a zwierzchność woyskowa na to tylko uważać ma, ażeby się w tym od urzędników iaka stronność, lub partykularne oswobodzenie nie plątało, a gdzieby się coś takowego prze-

chen wider Verhoffen wahrgenommen werden sollten, wäre solches von Seite des Militärs nicht zu gestatten, und sogleich die Anzeige hievon an das Generalkommando zu machen.

Die Dominien, und Obrigkeiten dürfen weder Ausländer, oder Fremde, noch andere Innländer, unter welch letzteren auch die Kinder der Soldaten zu verstehen sind; sondern blos ihre eigene Unterthanen auf das sie betreffende Kontingent stellen; auch kann eine Geldreluizion weder bei Christen noch bei den Juden statt haben, somit sind letztere von ihren Judenkahalen, so wie die Christen von den Dominien zu stellen.

Wenn mithin ein Unterthan aus einem konskribirten Lande in einem andern Kreise, oder diesseitigen Lande, es mag solches konskribirt seyn, oder nicht, ohne Paß, oder Kundschaft betreten, und nach den bestehenden Befehlen ad Militiam gestellt wird, so

ciw nadziei postrzegać dało, tedy ze strony woyskowości nie ma się tego dopuszczać, lecz natychmiast do generalney komendy o tym donieść.

Dominia i zwierzchności niemogą zagranicznych, lub obcych, tudzież innych rodaków, pod któremi także dzieci żołnierskie rozumieią się, tylko szczególnie swoich poddanych na tyczący siebie kontingens stawić; nawet nie może okupienie się pieniędzmi tak u Chrześcian, iako też u Żydów mieć mieysca, więc tak ostatnich Kahały, iako Chrześcian dominia odstawiać muszą.

Jeżeli zatym poddany z konskrybowanego Kraiu w innym cyrkule, lub Ces. Król. Kraiu, tak nie, iako i konskrybowanym bez Pasu, lub zaświadczenia cechowego (czyli pospolicie zwanego kunszaftu: dostrzeżony według utrzy-

kann

kann solcher für keine andere, als für seine rechtmässige Obrigkeit giltig seyn, und muß daher unter jenes Regiment zu stehen kommen, in dessen Werbbezirk er gehörig ist.

muiącego się rozporządzenia do woyska oddany zostaie; tedy takowy nie za inną, iak tylko za swoią prawą zwierzchność ważnie odstawiony bydź może, i musi więc do tego póyść regimentu, do którego powiatu werbowniczego należy.

Falls der Stellende auf solche Leute erweisliche Kosten verwendet hätte, so ist demselben von den Dominien, welchen diese Leute auf diese Art zu Guten kommen, der Ersatz dafür zu leisten; dahingegen hat nicht nur ein solcher Ersatz in jenem Falle nicht statt, wenn Dominien oder Städte einen anderen Dominien zugehörigen Unterthan geflissentlich vertuschen, und auf ihr eigenes Kontingent abführen, sondern derlei Dominien, und Städte müssen nebst dem, daß der widerrechtlich Gestellte seiner Obrigkeit gut zu schreiben, und unter das betreffende Werbbezirksregiment zu übersetzen ist, für einen solchen ihnen nicht unterthänigen, mithin widerrechtlich gestellten jedesmal noch einen andern ih-

W przypadku, kiedy odstawiaiący na takowych ludzi koszta łożył a złożonych się wywiedzie, Dominia, które takowych ludzi tym sposobem zyskuią, powrócić one powinny; w owym razie zaś wynadgrodzenie niema mieysca, kiedy Dominia, lub Miastu poddanego innemu państwu należącego umyślnie zawodząc, na swóy własny kontingens odstawiaią, ale takowe Dominia i Miasta muszą prócz tego, że nie sprawiedliwie dostawiony na rzecz swoiey zwierzchności policzony, i do regimentu powiat werbowniczy tyczącego przeniesiony bydź ma, za takowego cudzego poddanego, a zatym bezprawnie odstawionego za

rigen

rigen Unterthan stellen, und zugleich dem Aerarium das Handgeld, sammt den Montirungskosten, zur Strafe ihres gesetzwidrigen Fürgangs unnachsichtlich ersetzen.

każdym razem ieszcze innego z *pomiędzy swoich poddanych* dostawić, i oraz skarbowi zadatek, tudzież koszta mundurowe za karę swego bezprawnego postępku bez wszelkich względów powrócić.

Das nemliche, was hier von Unterthanen, die sich ohne Paß, oder Kundschaft in einem andern Kreise, oder diesseitigen Lande betreten lassen, gesagt worden ist, bezieht sich auch auf solche innländisch gebohrne Vagabunden und Leute, die, um einem müssigen Leben nachzuhängen, in den Ländern herumstreichen, weil sie ihres unordentlichen Lebenswandels ungeachtet nicht aufhören, ihrer rechtmässigen Herrschaft unterthänig zu seyn, und ist von Seite der kommissariatischen Beamten bei der Assentirung hierauf jedesmal genau zu sehen, und bei schwerster Verantwortung dießfalls kein Unfug zu gestatten.

To samo, co się tu o poddanych bez Pasu lub Kunszaftu w innym Cyrkule, lub Ces. Król. Kraiu dostrzédz daiących się mówiło, ściąga się także do takich w Kraiu rodzonych tułaczów, i ludzi, którzy chcąc próżnackie prowadzić życie po Kraiach włóczą się, bo pomimo swego nieporządnego pożycia nie przestaią swemu prawemu państwu bydź podległemi, a w tym względzie maią urzędnicy Kommissarïatów na to za każdym razem ścisłą mieć uwagę, i pod nayciężższą odpowiedzią bezprawia w podobnych okolicznościach niedopuszczać.

Wird ein Ausländer ohne Paß betreten, oder als

Cudzoziemiec bez Pasu dostrzeżony, lub jako tu-

Va-

Vagabund eingebracht, so muß solcher als ein Rekrut *ex Officio* assentiret werden, und kann, da er niemal zum Ersatz anstatt eines Innländers giltig ist, keinem Dominium, oder keiner Obrigkeit zu guten kommen.

łacz odstawiony *urzędownie* na rekruta oddany bydź musi, i nie może, albowiem postawienie jego na mieyscu rodaka nieważne, na rzecz państwa, lub zwierzchności jakiey bydź policzony.

Im Falle aber Innländer als Vagabunden betreten werden, die keinem Dominium unterthänig sind, somit auch für kein Dominium insbesondere giltig seyn können, so kommen solche dem ganzen Kreise, in den sie gehören, zu guten, und müssen nach Maaß dessen assentiret werden.

Gdyby zaś *rodacy* na tułaniu się schwytani żadnemu państwu niepodlegali, a zatym dla żadnego państwa w szczególności ważnemi bydź nie mogli, tedy muszą takowi na rzecz całego Cyrkułu w miarę onegoż do woyska bydź oddani.

Wünscht eine Obrigkeit solche ihrige Unterthanen unter das Militär zu stellen, die legitime anwesend sind, und sich aus was immer für einer Ursache in einem andern diesseitigen Lande, oder Kreise mit Vorwissen ihrer Obrigkeit aufhalten, wie dieses besonders mit älternlosen Leuten, die sich anderwärts in Dienste begeben, vielfältig zu geschehen pflegt; so macht

Życząc sobie zwierzchność takowych poddanych swoich do woyska oddać, którzy prawnie oddalonemi będąc, z iakieykolwiek przyczyny w innym Ces. Król. Kraiu, lub Cyrkule z wiedzą swoiey zwierzchności bawią się, iak to się osobliwie z sierotami, gdzie indzie na służbę idącemi częstokroć dziać zwykło; zwykło; zgłosi się

eine dergleichen Obrigkeit hierüber die Meldung mittels des Werbbezirkskommando, welches sich deßwegen, wenn der Unterthan in West- oder Ostgalizien befindlich ist, an das dortige Werbbezirkskommando, oder, wenn sich solcher in einem andern konskribirten deutschen Erblande befindet, an dasjenige Regiment, in dessen Bezirk der Unterthan sich aufhält, zu wenden, das letztere hingegen wegen dessen Uibernahme mit dem Politikum das Einvernehmen zu pflegen, und so fort den Mann mit der ersten Gelegenheit an jenes Regiment, für welches selber assentiret werden soll, transportiren zu machen hat. Weil jedoch die sich anderwärts aufhaltenden älteralosen Unterthanen nicht bei ihren Obrigkeiten, sondern in demjenigen Orte, und bei der nemlichen Familie, wo sie sich befinden, konskribirt werden, so muß über selbe bei jeder Revision, und zwar von Seite des Militärs dem betreffenden Werbbezirkskommando, oder Werbbezirksregimente, und von dem die politischen Ortschaftsbücher derzeit führenden Kreiskommissär, sowohl dem Kreisamte, als der Obrigkeit, welcher derlei älternlose Unterthanen zugehören, ein ihre Namen, Al-

o to] przez komendę powiatu werbowniczego, która się w tym przedmiocie, ieżeli poddany w Galicyi zachodniey lub wschodniey znayduie, do tamteyszey komendy werbowniczo-powiatowey, lub, ieżeli takowy w innym konskrybowanym Kraiu dziedziczno-niemieckim zostaie, do tego regimentu, w którego werbowniczym powiecie takowy poddany bawi się, uda; regiment zaś z instancyią polityczną o przeięciu onegoż należycie porozumiawszy się, za naypierwszą sposobnością do tego regimentu, pod który przyiść powinien, odstawić każe. Ponieważ jednak poddani osierociali, gdzie indzie bawiący się nie wswoich zwierzchnościach lecz w tym mieyscu i przy tey familii gdzie się znayduią, konskrybowani zostaią, więc musi względem tychże przy każdey rewizyi, a to ze strony woyskowości do werbowniczo-powiatowey komendy dotyczoney, lub regimentu werbowniczo-powiatowego, a ze strony Kommissarza polityczne Księgi osad teraz utrzymuiącego tak do urzędu cyrkularnego, jako też zwierz-

ter,

ter, *Qualification*, und den Aufenthaltsort enthaltender Auszug aus dem Populazionsbuche zugesendet, von diesem Auszuge durch das Kreisamt eine Abschrift an die Landesstelle, durch das Werbbezirkskommando aber eine derlei an das Generalkommando überreichet, und das Nemliche auch damals unausbleiblich beobachtet werden, wenn sich mit dergleichen Leuten in der Zwischenzeit eine Aenderung ergiebt, damit, wenn es zur Ergänzung der Regimenter kömmt, auf diese Leute bei Entfernung der Repartition der Antrag gemacht, und, so weit sie von ihren rechtmässigen Obrigkeiten für das Militär bestimmet werden, und dazu tauglich sind, wegen deren Uibernahme das gemeinschaftliche Einvernehmen zwischen dem Politikum, und Militär gepflogen werden könne.

chności, do którey takowi poddani osierociali należą, wypis ich *Imiona*, *wiek*, *kwalifikacyię*, i mieszkanie obeymuiący z Ksiąg zaludnienia bydź przesłany, tego wypisu Kopia przez urząd cyrkularny do rządów Kraiowych, przez komendę werbowniczo-powiatową zaś do komendy generalney podana, i to samo w tenczas także nieodzownie zachowano bydź musi, kiedy z takowemi ludźmi tymczasem odmiana iaka nastąpi, ażeby w zachodzącey potrzebie ocalania regimentów, tych ludzi przy układaniu repartycyi podać, i kiedy od swych prawych zwierzchności do woyska wyznaczeni zostano, i do tego zdatni będą, o ich przeięciu wspólne porozumienie się między rządem politycznym i woyskowym sprawić można.

Wenn ein aus einem konskribirten Erblande gebürtiger Unterthan im Reiche, oder sonst ausser den k. k. Erbländern sich zu diesseitigen Militärdiensten engagirt,

Jeżeli poddany z konskrybowanego Kraju dziedzicznego rodem będący w *Rzeszy*, lub gdzie indzie za granicą *Cesar. Król. Kraiów* do służby tuteyszey

so muß solcher demjenigen Regiment zugetheilet werden, in dessen Werbbezirk er gehöret; und, falls er nicht anders, als gegen Kapitulazion zu Diensten herbeizubringen gewesen wäre, das ihm gemachte Versprechen nach dem Ausgange der Kapitulazion erfüllt werden; gleichwie aber derselbe nach seiner Entlassung vom Militär in die vorige Unterthänigkeit zurückfällt, und seine Obrigkeit dadurch das Recht erlangt, ihn, wenn er noch diensttauglich ist, bei erster Gelegenheit wieder ad militiam zu stellen, so ist sich deßwegen vom betreffenden Regiment allemal im voraus mit der Obrigkeit in das Einvernehmen zu setzen, und mit der Verabschiedung eines solchen noch diensttauglichen Mannes nur dann fürzugehen, wenn seine Obrigkeit solchen nicht anstatt eines anderen wegen dem Wirthschaftswesen oder aus sonst einer politischen Rücksicht bei Hause unentbehrlich Nöthigen beim Militär zu belassen findet, widrigens, wenn die Obrigkeit solchen anstatt eines bei Hause Unentbehrlichen dem Regimente ferner überlassen will, derselbe, ohne ihm neuerlich ein Handgeld abzureichen, zu weiteren Diensten beibehalten, und, nachdem er dann ein Kapitulant zu

woyskowey przyſtaie, tedy takowy do tego regimentu ma bydź oddany, do którego powiatu werbowniczego należy, a gdyby nie inaczey, iak tylko na Kapitulacyią do służby dał ſię był nakłonić, uczynione mu przyrzeczenie po wyiściu Kapitulacyi wypełnić ſię muſi; jako zaś takowy odprawiwszy ſię od woyska do dawnieyszego poddaństwa powraca, a jego zwierzchność tym ſamym prawa nabywa, odſtawienia go, ieżeli ieszcze do służby zdatny, za naypierwszą ſposobnością znowu do woyska, tak zawsze dotyczony regiment wprzódy z tą zwierzchnością porozumieć ſię, i takowego do służby zdatnego ieszcze człowieka w tenczas tylko abszytować ma, ieżeli go zwierzchność na mieyscu innego dla goſpodarſtwa, lub innych iakichkolwiek politycznych względów w domu koniecznie potrzebnego w woysku nie pozoſtawi: przeciwnie takowy ieżeli go zwierzchność zamiaſt innego w domu koniecznie potrzebnego w regimencie na daley pozoſtawić chce, bez ponowienia zadatku do dalszych usług zatrzymaſeyn

seyn aufhöret, in den beständig obligaten Stand übersetzt werden muß. Diese Kapitulazionsbegünstigung verstehet sich nur von jenen im Reiche, oder sonst ausser den k. k. Erbländern zum Militärdienste engagirten Unterthanen, welche mit gehöriger Erlaubniß ausser Land gegangen sind, weil denjenigen, die ohne Erlaubniß in ein auswärtiges Land sich verfügt haben, und daher in die in dem künftigen Auswanderungspatente zubemessende Straffe verfallen, auch die Kapitulazion, falls solche ihnen bei der Engagirung bewilligt worden wäre, nicht zu statten kommen kann. Wo übrigens den Dominien auch freystehet, jene ihrer Unterthanen, welche sich im römischen Reiche, oder in Ländern anderer fremden Mächte engagirt haben, gegen Ersatz des bestehenden vom Aerarium ausgelegten Werbgeldes gleich bei ihrer ersten Engagirung sich zu guten schreiben zu lassen.

ny, i ponieważ na tenczas Kapitulantem bydź przestaie, do etatu na zawsze obowiązanych przenieśiony bydź muśi. Nadanie Kapitulacyi o tych śię tylko rozumi poddanych w *Rzeszy* lub gdziekolwiek *za granicą Cesar. Krόl. Kraiow dziedzicznych* do woyska angażownych, ktόrzy za pozwoleniem przyzwoitym za granicę wyszli, bo tym, co bez pozwolenia za granicę udali śię, a zatym karze w przyszłym Patencie o emigracyi ustanowioną bydź maiacey podpadaią, Kapitulacyia, gdyby im nawet przy angażowaniu przyrzeczoną była, służyć niemoże. Wreszcie wolno dominiom swoich poddanych w *Rzeszy*, lub w Kraiach podległych obcym Mocarstwom angażowanych, za powrόceniem skarbowi zwykłego, na zawerbowanie uczynionego kosztu zaraz przy pierwszym angażowaniu na swoią rzecz zapisać kazać.

Wandert ein konskribirter Unterthan mit Paß in aus-

Jeżeli konskrybowany poddany za *Pasem* w obce

wärtige Staaten, und zeigt selber Lust in die diesseitigen Länder zurückzukehren, so ist er aus dem Beweggrund einer von fremden Werbungen besorgtwerdenden Gewalt, unter den Schutz der k. k. Werbungen, ohne daß er sich zu engagiren nöthig hat, aufzunehmen, mit dem ersten Transport in die diesseitigen Länder abzuschicken, und ihm ein mässiger Vorschuß zu seinem unentbehrlichen Unterhalt gegen Ersatz von der betreffenden Obrigkeit zu leisten; wird selber aber ohne Paß betreten, so ist er zu engagiren, und bei Befund der Dienstuntauglichkeit unter Aufsicht seiner Obrigkeit zur Untersuchung seiner heimlichen Entweichung außer Land zu schicken.

Kraie wyszedłszy chęć powrócenia do Ces. Król. Kraiów okaże, tedy z powodu przemocy, którey by się od obcych werbunków obawiał, pod opiekę Cesar. Król. werbunków, nie potrzebuiąc się angażować, wzięty, z pierwszym transportem do tuteyszych Kraiow odesłany, i mierne mu zapomożenie na konieczne utrzymanie się za powróceniem od dotyczoney zwierzchności dane bydź ma; zaś dostrzeżonego *bez Pasu* angażować, i znalazłszy go zdolnym do służby pod dozorem zwierzchności jego do roztrząśnienia potaiemney ucieczki jego z Kraiu wysłać należy.

Leute, die sich schwerer Verbrechen schuldig gemacht haben, und deren Strafurtheil über drey Jahre hinausgehet, dürfen zum Militär nicht abgegeben werden. Mit geringeren, die Ehrlosigkeit nicht nach sich ziehenden Verbrechen befangene Unterthanen, steht den Dominien, und Obrigkeiten frey, als Rekruten zu stellen, es müs-

Zbrodnie, i wykrocznie, których wyrok kary nad lat trzy siąga, do woyska oddawani bydź nie mogą. Poddanych, którzy o leksze, hańbę za sobą niepociągaiące przestępstwa zawinili, wolno dominiom i zwierzchnościom do woyska oddawać; lecz w każdym takowym przypadku przewinienie tych ludzi,

sen

sen aber in jedem solchen Falle die Verbrechen dieser Leute bei der Ubergabe dem Militär schriftlich angezeiget werden, und ist sich dabei keineswegs des Ausdrucks zur S t r a f e g e s t e l l t, sondern *Ex Offo. ad Militiam* a b g e g e b e n, zu bedienen, weil einem solchen Menschen durch seine Stellung ad Militiam, da er hiedurch ein nützliches Mitglied des Staats werden kann, vielmehr eine Gnade als Strafe wiederfähret, und derselbe demohngeachtet für seine rechtmässige Obrigkeit, wenn er ein Innländer ist, zu gelten hat. Eben so können robothstützige Unterthanen, die von dem Dominium nach vorläufiger Aburtheilung der Kreisämter ad Militiam gestellet werden, übernommen, und assentirt werden, wenn sie die Tauglichkeit zum Feuergewehr haben.

oddawaiąc ich do woyska, na piśmie oświadczyć, i nigdy wyrazu: *za karę oddaie się*, lecz *ex officio ad militiam odstawia się*, używać należy, ponieważ takiemu człowiekowi, oddaiąc go do woyska raczey łaska się świadczy, aniżeli kara zadaie, albowiem przez to użytecznym członkiem Kraiu stać się może, i prócz tego, będąc rodakiem, za swoią prawą zwierzchność ważyć ma. Równie mogą poddani, niechcący pańszczyznę odrabiać, a przez dominium za poprzedzaiącym wyrokiem urzędu cyrkularnego do woyska oddani, bydź przyięci, i assentowani, kiedy tylko zdolność do broni maią.

Sträflinge, die in einem Complot verfangen gewesen, wenn sie ad Militiam gestellt werden, sind zu verschiedenen Regimentern zu assentiren, und, wo die Vorsicht erfordert, derlei wegen geringeren Verbrechen ex officio ad Militiam abgegebene, wie z. B. Tabackschwärzer, Wildpretschützen, und dergleichen aus

Wykrocznie wspisk iaki uwikłani powinni za oddaniem ich do woyska po różnych regimentach bydź umieyszczeni, a gdzie przezorność wymaga, by takowi lekśi winowaycy *ex officio ad militiam* oddani, *na przykład*: Przemycaiący tabakę, Strzelcy, i tym podobni Oyczyzny od-

ihrem Vaterland zu entfernen, immer zu einem ausser Land befindlichen Werbbezirksregimente zu assentiren.

daleni zostali, tam ich zawsze do regimentu werbowniczo - powiatowego za granicą będącego oddawać należy.

§. 5.

Jeder, der unter das Feuergewehr gestellet wird, muß nebst dem, daß er das erforderliche Maaß hat, auch von gesunder Leibeskonstituzion, stark von Kräften, und zu Ertragung der Feldfatiquen tüchtig seyn.

§. 5.

Każdy pod broń oddany powinien prócz miary potrzebney zdrowey bydź konstitucyi ciała, silny, i do znoszenia trudów woyskowych zdolny.

Das Leibesmaaß für einen Infanteristen, Artilleristen, Chevauxleger, und Mineur ist fünf Schuh, drey Zoll, für einen Dragoner, 5 Schuh 4 Zoll; für einen Cuirassier, Pontonier, und Pionier 5 Schuh und 5 Zoll, für einen Carabinier 5 Schuh 6 Zoll, dergestalt bestimmet, daß zwar jeder mehr, keiner aber weniger messen darf; ausser den Chevauxlegers, unter welche

Miara dla piechoty, artylleryi, szwoleżerów, i minierów na pięć stop, trzy cale, dla dragonii pięć stóp, cztéry cale, dla kirassierów, pontonierów, i pionierów 5. stop 5. cali, dla karabinierów 5 stóp 6 cali tak iest postanowiona, iż w prawdzie każdy więcey, ale nigdy mniey mieć nie powinien; prócz szwoleżerów, pomiędzy których tak, iak między hu-

auch

auch wie unter die Hussaren, Leute von 5 Schuh, und 2 Zoll zu stehen kommen können, wenn sie die sonst für Chevauxlegers vorgeschriebenen Eigenschaften haben; wie sich denn nicht minder in Ansehung der übrigen Klassen bei jungen Leuten, die von starken Gliedmassen sind, noch Wachsthum versprechen, und in kurzem das vorgeschriebene Maaß zu erreichen sichere Hoffnung geben, an obige Vorschrift so genau nicht zu binden ist. Zu Fuhrknechten sind nur solche, die ein, oder höchstens 2 Zoll über 5 Schuh messen, zu nehmen.

zarów ludzie pięciu stop; i dwóch cali należeć mogą, kiedy maią inne własności dla szwoleżerów przepisane; iako się także względem innych Klass z młodemi ludźmi, silnych członków, rość ieszcze mogącemi, i w krótce miary przepisaney dosiągnąć pewnie obiecuiącemi do powyższego przepisu nie nayściśiey przywiązywać potrzeba. Na woznice takich tylko, co ieden a nay-więcey 2. cale nad 5. stop maią, brać należy.

Das Lebensalter für einen Fuhrknecht ist von 17 bis 50 Jahre, und für einen Rekruten zur Infanterie, Kavallerie, und andere Militärkorps von 17 bis 40 Jahre bestimmt.

Wiek dla woznicy od 17. do 50. a dla rekruta do piechoty, iązdy, i korpusu woyskowego od 17. do 40. lat iest oznaczony.

Ein Fuhrknecht kann Gebrechen an sich haben, die sonst zu Militärdiensten untüchtig machen, wenn er nur dadurch nicht die ihm als Fuhrknecht zukommende Dienste zu verrichten ausser Stande gesetzt wird, doch müssen hiezu keine andere, als solche gewählt

Woznica może mieć ułomności, które z innych miar do służby woyskowey nie zdolnemi czynią, ieżeli tylko przez to usługi powoznicze sprawiać może, wszelako na to nie innych dobierać potrzeba, iak tylko tych, którzy

wählt werden, die bei Pferden aufgewachsen sind, und mit solchen umzugehen wissen.

przy koniach zrosłszy, obeyść się z niemi umieią.

Sofern ein Fuhrknecht gut heranwächst, und zur Dienstleistung bei der Infanterie, oder Kavallerie tüchtig wird, so stehet dem betreffenden Dominium frey, selben gegen dem dahin abzugeben, daß solches dafür zum Fuhrwesen einen andern hiezu angemessenen Unterthan stelle, doch kann derjenige Fuhrknecht, welcher schon zwey Jahre beim Fuhrwesenkorps gedienet hat, ohne Vorwissen des Fuhrwesenskommando nicht mehr unter das Feuergewehr übersetzt werden.

Kiedy woznica dobrze dorasta, i do służby piechotney lub ieżdney zdolnym się staie, tedy wolno państwu dotyczonemu, takowego tamże oddać, lecz pod tym warunkiem, ażeby natomiast innego do koni zdatnego poddanego postawiło, iednak woznica dwa roki iuż przy Korpusie podwodniczym służący nie może bez wiedzy komendy podwodniczey pod strzelbę bydź oddany.

Zu Friedenszeiten sollten, wenn es thunlich wäre, keine Verheurathete unter das Militär zu stehen kommen; weil es jedoch von der Beurtheilung des Politikum abhängt, welche Menschen bei dem Ackerbau, bei den Gewerbschaften, und bei andern Provinzial-

Podczas pokoiu niepowinniby ile możności żonaci do woyska bydź oddawani; ponieważ jednak od osądzenia rządu politycznego zawisło, którzy ludzie do rolnictwa, dorobków, i innych prowincionalnych zatrudnień pobe-

beschäftigungen erforderlich oder davon entbehrlich sind, so müssen sowohl in Kriegs- als Friedenszeiten alle Verheurathete, welche die Dominien, und Obrigkeiten bei dem Nährstande nicht nöthig finden, und ad Militiam abgeben wollen, wenn sie anders diensttauglich sind, angenommen werden; nachdem die Obrigkeit von selbst immer, vorzüglich die entbehrlich ledige Pursche, für das Militär bestimmen, und ohne, daß es die Umstände unumgänglich nothwendig machen, nicht auf die Verheuratheten greifen werden; nur ist von Seite des Militärs darauf zu sehen, daß nicht etwa von Beamten aus Partikularabsichten ledige Pursche begünstiget, und dafür Verheurathete genommen werden.

trzebni, lub bez których obeyść się można, więc tak podczas woyny, iako też pokoiu wszystkich żonatych, przez dominia i zwierzchności przy dorobku za niepotrzebnych uznanych, i do woyska oddanych, ieżeli są zdolni do służby, przyimować należy; ponieważ zwierzchność sama zawsze, osobliwie bezżennych chłopaków, bez których obeyść się można, do woyska przeznacza, nie zaciągaiąc bez konieczney potrzeby żonatych; więc ze strony woyskowości na to tylko zważać należy, ażeby urzędnicy z partykularnych może względów bezżennym chłopakom ulgę czyniąc, żonatych na to miast niebrali.

Sollte ein Dominium, Stadt, oder sonstige Obrigkeit Leute unter das Militär stellen, die mit solchen Gebrechen behaftet sind, welche bei der Assentirung, und chirurgischen Visitazion, wie es z. B. mit der hinfallenden Sucht, oder anderen inner-

Gdyby dominia, miasta, lub inna iakakolwiek zwierzchność ludzi takowym defektom, które przy assentowaniu, i chirugiczney wizytacyi, na przykład: wielka, lub inna wewnętrzna choroba, odkryte bydź niemogą, co iednak

lichen Krankheiten geschehen kann, zu entdecken nicht möglich ist, und welche die Obrigkeiten, oder ihre Beamte gewußt, jedoch geflissentlich verschwiegen haben; so ist die betreffende Obrigkeit für derlei wieder zu entlassende untaugliche Leute nebst dem Handgeld, und den Montirungskosten, auch jene des Brods, der Löhnung, und des Schlafkreuzers dem Aerarium zu ersetzen, ausser dem aber für jeden solchen untauglichen, einen andern tauglichen Unterthan ad Militiam zu stellen schuldig, und die Regimenter müssen den Bedacht nehmen, daß alle dergleichen untaugliche Leute nach ihrer Entlassung, besonders, wenn solche nicht in dem nemlichen Bezirke, wo sie gebürtig sind, sondern in entfernten Gegenden vor sich geht; wie es z. B. mit den galizischen, oder auch solchen deutschen erbländischen Unterthanen geschehen kann, die wegen besonderen Ursachen unter entfernte Infanterieregimenter gegeben werden, oder unter ein entlegenes Kavallerieregiment, oder anderes Korps zu stehen kommen, einverständlich mit dem Politikum in ihre Geburtsörter zurückgeschaft werden.

zwierzchności lub ich urzędnicy wiedząc, umyślnie utaili, podległych do woyska oddały; tedy dotyczona zwierzchność za takowych niezdatnych ludzi, którzy odprawić się muszą, prócz zadatku, i kosztów mundurowych, za chleb, żołd, i kraycar należowy skarbowi wynadgrodzić, i za takiego niezdatnego rekruta innego zdolnego poddanego do woyska przystawić obowiązana, regimenta zaś zważać na to powinny, ażeby wszyscy takowi nie zdolni ludzie po odprawieniu się, osobliwie na ten czas, kiedy nie w tym samym powiecie, gdzie są rodzeni, lecz w dalekich okolicach odprawę dostaią, jak się to galicyiskim, lub także niemieckim dziedzicznym poddanym stać może, którzy dla osobliwszych przyczyn do piechotnych regimentów odległych oddawani bywaią, lub się do oddalonych regimentów ieżdnych, albo też innych Korpusów dostaią, za porozumieniem się z rządem politycznym na mieysca swego urodzenia odsyłani zostawali.

§. 6.

§. 6.

So oft ein Soldat, es sey durch Erbschaft, durch Ankauf, oder Heurath in den Besitz einer Wirthschaft, oder auf ein bürgerliches Gewerb gelanget, oder aus was immer für einer andern Rücksicht dem Nahrungsstande unumgänglich nöthig, und diese Nothwendigkeit von Seite des Politikums bestättiget wird, hat selber der schon bestehenden Einführung gemäß gegen dem seine Entlassung vom Militär zu erhalten, daß diejenige Stadt, oder Obrigkeit, bei welcher der Mann zuwächst, oder wo sich derselbe ansässig macht, er mag ihr schon vorher unterthänig gewesen seyn, oder nicht, dafür einen andern stelle, und muß, wenn der zu Entlassende auf einer andern Herrschaft, als welcher derselbe vorher unterthänig war, sich ansiedelt, auch noch die Einwilligung hiezu von seiner ehemaligen Herrschaft vorher beigebracht werden.

Ubrigens kömmt anbei zu bemerken:

§. 6.

Skoro żołnierz bądź to przez dziedzictwo, bądź kupno, bądź też ożenienie się w posiadanie gospodarstwa, lub do cywilnego dorobku przychodzi, lub wreście z iakichkolwiek innych względów przy stanie dorobkowym koniecznie będąc potrzebny w tey konieczności ze strony rządu politycznego potwierdzony zostanie, ma tenże stosownie do zaprowadzonego iuż urządzenia odprawy od woyska pod tym ostrzeżeniem dostać, ażeby to miasto, lub owa zwierzchność, której takowy człowiek przyrasta, lub gdzie tenże osiada, czy iuż przedtym był iey poddany, lub nie, na tom miast innego koniecznie postawiła, ieżeli odprawionym bydź maiący w innym państwie, iak któremu był przedtym poddany, osiada, i pierwey pozwolenie na to od swego przeszłego państwa składa.

Wreście uważać przy tym należy:

a) daß

a) daß ein Entlassungswerber nur dann zur Entlassung geeignet sey, wenn dessen anhaltende Gegenwart zur Betreibung einer beträchtlich steuerbaren Wirthschaft bei Hause erforderlich ist, und sich mit der gesetzmässigen Beurlaubung nicht verträgt,

b) daß Soldaten, welche zum Besitz geringerer Wirthschaften, oder nur zur Verwaltung derselben auf einige Jahre gelangen, blos zur Beurlaubung dergestalt vorzuschlagen sind, daß sie nur zur gewöhnlichen Exerzier- und Lagerszeit, wenn sie anders auch da, nach Erkenntniß der Kreisämter, entbehrlich sind, einberufen werden.

Wenn die betreffende Obrigkeit, wohin der zu entlassende Mann kömmt, damals erweislich mit keinem dienst-

a) Że proszący o odprawę w tenczas tylko odprawiony bydź może, kiedy jego nieustanna przytomność do prowadzenia znacznego gospodarstwa w domu potrzebna, i z urlopem z prawa ustanowionym nie zgadza się,

b) Że żołnierze, którzy do posiadania mniey znacznego gospodarstwa, lub do zawiadywania tymże na kilka lat przychodzą, szczególnie do urlopu tym sposobem poddawani bydź maią, iżby tylko w zwykłym czasie musztry i obozowania, ieżeli nawet i w tenczas według uznania cyrkularnych urzędów obeyść się bez nich można, powołani bywali.

Jeżeli dotyczona zwierzchność, dokąd żołnierz odprawy dostać maiący udaie się, na tenczas do-

taug-

tauglichen, und zugleich entbehrlichen Unterthan aufzukommen vermögend wäre, so tritt alsdann der Fall ein, wo der ganze Bezirk zu suppliren, und der Ersatz dort, wo ein Unterthan am leichtesten entbehrlich seyn kann, aus dem Bezirk in *Concreto* zu geschehen hat.

ſtatecznie wywiedzie się, że nie ieſt w ſtanie dania zdatnego, i oraz nie koniecznie potrzebnego poddanego, tedy w podobnym razie cały powiat potrzebę zaſtąpić, i tam, gdzie się bez poddanego nayłatwiey obeyść mozna, *in concreto*, czyli *w całkowitey wſpólce* nadgrodzić powinien.

Auf gleiche Weise wird der Ersatz aus dem ganzen Bezirk auch in dem Falle geleistet, wenn das Politikum die Entlassung eines Soldaten zum Behuf des Bergbaues, der Salz- und Eisenwerke, der Schiffart, oder einer Fabricke, und dergleichen mehr, oder das Militär zur Beförderung der Pulver- und Saliterzeugung, wo der zu Entlassende keinem Dominium, oder Obrigkeit ins besonders zu guten kömmt, unumgänglich nöthig findet.

Również cały powiat w tym przypadku także nadgradzać obowiązany, ieżeli Rząd polityczny odprawę żołnierza do pomocy górnictwa, żup, i rud żelaznych, żeglugi, lub fabryki, i tym podobnych, a woyskowość do podnieſienia prochowni, i ſaliterni, w którym razie odprawionym bydź maiący żadney zwierzchności lub państwu w ſzczególności w zysku nieprzypada, koniecznie potrzebną bydź uznaie.

Bei der jährlichen Bezirksrevision müssen die Kreisämter unter andern auch darauf mit aller Genauigkeit sehen:

Na roczney rewizyi powiatowey muszą cyrkularne urzędy między innemi na to także ściśle uwa-

N ob

ob die aus Rücksicht des Nahrungstandes, oder anderer politischen Ursachen halber vom Militär entlassene Leute den Absichten, warum sie die Entlassung erhalten haben, wirklich entsprechen, und ob ihre Personen politisch benützt werden; sollte sich bei ein, oder anderen das Gegentheil veroffenbaren, so wären sie ohne weiters wieder ad Militiam zu übernehmen.

żać: czyli ludzie przez wzgląd na stan dorobkowy, lub dla innych politycznych przyczyn od woyska odprawieni zamiarom, dla iakich odprawy dostali, rzeczywiście odpowiadaią, i czy ich osoby politycznie użytek przynoszą; gdyby się u iednego lub drugiego przeciwnie pokazało, tedy bez ceremonii nazad do woyska wzięci bydź maią.

Ergiebt sich der Fall, daß obligate Militärpersonen in den geistlichen Stand eintreten wollen, so haben die Generalkommandi die Befugniß, ihnen solches gegen dem zu gestatten, daß der Orden, in den sie aufgenommen werden, oder die Diözes für jeden solchen Mann 200 fl. zur Rekrutirungskasse erlege.

W przypadku, kiedy do woyska stawić się obowiązane osoby do stanu duchownego wstąpić chcą, generalne komendy maią moc pozwolenia na to pod tym warunkiem, ażeby zakon, do którego wstępuią, lub diecezyia za takowego człowieka 200 zł. Ryn. do Kasy rekrutowania złożyła.

Ausser den angeführten Fällen kann sonst kein aus einem konskribirten Lande gebürtiger Soldat, solange er vollkommen diensttauglich ist, seine Entlassung erhalten;

Prócz wymienionych przypadków nie moze z konskrybowanego kraiu rodem będący żołnierz tak długo, ile zupełnie do służby zdolnym iest, bydź

nach=

nachdem aber bisweilen Gelegenheiten vorkommen, daß dergleichen einländischgebohrne Soldaten, die Alterswegen, oder wegen ihren zugestossenen Gebrechen der Realinvalidität sich nähern, und Halbinvaliden sind, und wider deren Entlassung die Regimenter nichts Erhebliches einzuwenden haben, im Politikum ihre Versorgung erhalten, so muß von dem Generalkommando in einem jeden solchen Falle, weil den Regimentern, und dem Militärdienste an der Beibehaltung langgedienter, und vertrauter inländisch gebohrner Unterthanen ganz besonders gelegen ist, die Anzeige mit Anführung aller hiebei in Erwägung zu ziehen nöthigen Umstände dem Hofkriegsrathe erstattet werden, wo nach Befund der Umstände solchen der Realinvalidität sich nähernden Innländern, wenn ihre Gebrechen vorschriftmässig erhoben, und bestättigt sind, sie sich wegen ihres künftigen Lebensunterhalts gehörig ausweisen, und auf alle Militärbenefizien freywillig renunziren, unentgeltlich, und ohne Stellung eines andern Mannes, hingegen Halbinvaliden von der erklärten Art gegen Stel-

abszytowany; lecz ponieważ się czasem sposobności zdarzaią, że takowi w kraiu rodzeni żołnierze, którzy dla wieku, lub innych poniesionych ułomności do stanu rzeczywistych inwalidów zbliżaiąc się inwalidami są po połowie, i przeciw których odprawie regimenta nic znacznego zarzucić niemaią, w Rządzie politycznym służbą opatrzeni zostaią; tedy generalna komenda w każdym podobnym razie, bo regimentom i służbie woyskowey na zatrzymaniu dawno służących, i zaufanych kraiowych poddanych bardzo wiele zależy, doniesienie o tym Nadworney Radzie woienney uczynić ma, wyszczególniaiąc wszystkie potrzebne okoliczności, które na rozwagę brać należy, a w tedy w miarę okoliczności śmiało takowym *do stanu rzeczywistych inwalidów* zbliżaiącym się rodakom, za dosledzeniem i potwierdzeniem według prawa ich ułomności, ieżeli się z swego przyszłego utrzymywania należycie wywiodą, i wszystkich woyskowych beneficiów zrzekną, *bezpłatnie*, i *bez stawienia innego na swoie mieysce*, zaś

lung eines unkapitulirten, oder zweyer kapitulirten Ausländer für jeden, dann gegen Erlag des gewöhnlichen Monturgeldes die Entlassung einzugestehen kein Bedenken seyn wird.

inwalidom połowistym obiaśnionego gatunku *za stawieniem iednego nie kapitulowanego*, lub dwóch *kapitulowanych Cudzoziemców na każdego mieysce*, tudzież powróceniem *zwykłych kosztów mundurowych* odprawa zeznana bydź może.

Macht sich ein in diesseitigen Militärdiensten stehender Ausländer auf einem Dominium, oder in einer Stadt durch Antretung einer Wirthschaft, oder eines Gewerbes, oder auch als Fabrikant ansässig; so hat solcher, er mag ein Kapitulant gewesen seyn, oder nicht, für seine Entlassung nur einen andern kapitulirten Ausländer zu stellen, zugleich aber das Montursgeld zu erlegen. — Nach seiner Entlassung vom Militär wird alsdann derselbe nicht mehr, wie ein Ausländer angesehen, sondern sowohl seiner Person, als seiner Familie wegen, wie ein Innländer behandelt.

Jeżeli cudzoziemiec w tuteyszym Rządzie woyskowo służący w państwie lub mieście iakim na gospodarstwie, lub dorobku, lub też fabryce osiada; tedy takowy, czyli był kapitulantem, czy nie, za odprawę swoią innego tylko kapitulowanego cudzoziemca postawić, i koszta mundurowe powrócić ma. Po odprawieniu się od woyska nie uważa się już takowy iako cudzoziemiec, lecz tak względem iego osoby, iako i familii traktować go iako rodaka należy.

§. 7.

§. 7.

Die Rekrutirungen werden nach vorher zwischen dem Generalkommando, und der Landesstelle gepflogenem Einverständnisse von hieraus angeordnet, und nebst der Anzahl, wie viele Rekruten jeder Kreis nach Maaß seiner Populazion, und der zum Wehrstande angemessenen Menschen sowohl zur Infanterie, und Kavallerie, als für andere Korps zu stellen haben wird, auch die Zeit, wann die Aushebung zu geschehen hat, bestimmet werden.

Die Aushebungen sowohl in Friedens- als Kriegszeiten müssen durch das ganze Land in allen Kreisen, und Distrikten zugleich, und auf einmal, und stets mit der gewöhnlichen Vorsicht, jedoch ohne Geräusch, und Aufsehen eingeleitet, und nie bei der Nacht vorgenommen werden, weil diese Art der Aushebungen in den Gemüthern einen sehr widrigen Eindruck macht, gemeiniglich den größten Lärm verursacht, und

§. 7.

Rekrutowania będą z tąd za porozumieniem się poprzedniczym generalney komendy i Rządów Kraiowych nakazywane, i prócz liczby, wiele rekrutów każdy cyrkuł w miarę swoiey ludności, i ludzi do broni zdatnych tak do piechoty, iako też iazdy, lub innych Korpusów odstawić będzie musiał, czas także, kiedy branka nastąpić powinna, wyznączony.

Branki powinny tak podczas pokoiu, iako też woyny po całym Kraiu we wszystkich cyrkułach razem, a zawsze z przezornością zwykłą, iednak bez tłoku i rozgłoszenia zalecone, *nigdy zaś w nocy* uskuteczniane bydź, ponieważ ten rodzay branki na umysłach bardzo przykre wrażenie sprawuie, za zwyczay naywiększy hałas czyni, i chłopakom naypierwszy powod do u-

D den

den jungen Purschen zur Entweichung den ersten Anlaß giebt; auch ist der Bedacht noch insbesondere dahin zu nehmen, daß die Mannschaft sowohl bei ihrer Aushebung, als bei ihrer nachheriger Aufbewahrung, und Transportirung nicht mißhandelt, und alles dasjenige sorgfältigst vermieden werde, was den jungen Purschen zur Flucht Anlaß geben, oder ihnen einen Abscheu, oder Unlust gegen den Militärstand beibringen könnte.

cieczki daie; osobliwie także na to uważać potrzeba, ażeby żołnierze ich przy braniu, a potem przy pilnowaniu i transportowaniu nie krzywdzili, zgoła, tego wszyſtkiego iak naytroskliwiey wyſtrzegać ſię należy, coby chłopakom do ucieczki powód dać, lub w nich odrazę i niechęć do ſtanu woyskowego ſprawić mogło.

Da der zu Kriegszeiten vor dem Feind, durch Krankheiten, und andere Zufälle bei den Armeen sich ergebende Abgang immer schleinigst zu ersetzen ist, so müssen in den Kreisen zwischen dem Militär, und Politikum von nun an solche Einleitungen, und Anstalten getroffen werden, welche den schleinigen Erfolg der Aushebung der Rekruten sowohl, als derselben Montirung, und Beförderung zu den Regimentern, so oft es nothwendig ist, versichern; um daher stets in Bereitschaft zu seyn, auf jeden Fall eine verhältnißmässige Repartizion gemeinschaftlich mit dem Militär, und

Ponieważ podczas woyny przeciwko nieprzyiacielowi, przez choroby, i inne przypadki zdarzaiące ſię ubycie woyska zawsze iak nayrychley nadpełniane bydź musi, więc po cyrkułach między woyskowością i politycznemi inſtancyiami odtąd takowe uſposobienia i zarządzenia poczynić należy, które prętki skutek branki, tudzież mundurowania i prowadzenia rekrutów do regimentów, ile razy potrzeba, zapewniaią; ażeby więc zawsze bydź w gotowości do ułożenia każdego razu proporcionalney repartycyi wſpólnie z Rzą-

Po-

Politikum entwerfen zu können, haben nicht nur die Werbbezirksoffiziers bei Gelegenheit der jährlichen Revision der Bezirke nach dem Formular H. und der demselben beigefügten Erklärung den Stand der zu Staatsnothdürften Anwendbaren individuel auszuweisen, und dem Generalkommando nach dem Formular I. einen summarischen Auszug einzuschicken, sondern jeder für das Konskripzionsgeschäft bestimmte Beamte muß auch zu solchem Ende beständig einen Auszug aus den Ortschaftspopulazionsbüchern über alle auf der Herrschaft befindliche, zum Militärstande taugliche, und ihrer Qualifikazion nach dazu angemessene Unterthanen bei Händen haben; selbe so viel möglich persönlich kennen, und stets vom Orte ihres Aufenthalts unterrichtet seyn, damit, sobald eine Rekrutenaushebung angeordnet wird, diejenigen Individuen, die zur Abgabe unter das Militär bestimmt sind, hierbei genommen werden können.

H

dem woyskowym i politycznym maią nie tylko wérbowniczo - powiatowi Officierowie na roczney rewizyi Powiatów podług Formularza H. i przyłączo nego obiaśnienia stan do rządowych potrzeb zdatnych individualnie wyciągnąwszy do generalney komendy podług Formularza I. summaryczny wypis przesłać, ale także każdy do przedmiotu konskrypcyinego wyznaczony urzędnik musi na ten koniec zawsze wypis z Ksiąg populacyinych osad wszystkich w państwie znayduiących się, do woyska zdatnych, i względem ich kwalifikacyi do tegoż przyzwoitych poddanych mieć przy ręku; takowych ile możności osobiście znać, i zawsze mieysce ich bawienia się wiedzieć, ażeby, skoro branka nakazana zowanie, przeznaczone do woyska indywidua wybrać można.

H.

So wie eine Stellung vollbracht, und die sich dadurch

Po uskutecznionym odstawieniu, i tak zanoto-

ergebenden Aenderungen in den politischen Populazionsbüchern bei jeder Familie vorgemerkt, und in Richtigkeit gebracht sind, muß auch der Auszug der zum Wehrstande, zum Fuhrwesen, und andern Korps Angemessenen wieder berichtiget, und so von einer Rekrutirung zur andern immer fortgefahren werden, damit für jede Obrigkeit das sie betreffende Quantum nicht nur beständig in Bereitschaft seyn, sondern solches auch, wenn es zur Stellung kömmt, unverzüglich abgeführet werden könne.

wanych, iako z weryfikowanych odmianach każdey familii w politycznych Księgach zaludnienia musi wypis ludzi do broni, podwód, i innych Korpusów przyzwoitych znowu poprawiony, i od branki do branki zawsze tak utrzymywany bydź, ażeby każda zwierzchność liczbę rekruta na nią przypadaiącą nie tylko zawsze na pogotowiu mieć, lecz także na rozkaz nie odwłócznie przystawić mogła.

Zur Kavallerie sind lauter Leute von guter Aufführung, und die mit Pferden umgehen können, abzugeben; vorzüglich sind für die Chevauxlegers wohlhabende, verläßliche, freywillige, der deutschen Sprache, und des Lesens und Schreibens etwas kundige Leute auszuwählen.

Do iazdy ludzi dobrze obyczaynych, i z końmi obchodzić się umieiących oddawać należy; osobliwie potrzeba na szwoleżerów maiętnych, zaufałych, dobrowolnych, niemiecki ięzyk i trochę czytać i pisać umieiących dobierać.

Die Uibernahms- und Assentpläze müssen schon dermal

Do odbierania i assentowania muszą iuż teraz be-

bestimmt, und dazu vorzüglich solche Oerter gewählt werden, wo gutes, und geräumiges Unterkommen vorhanden ist, damit die Rekruten, welche nicht lange eingesperrt aufzuhalten sind, bequem, und ohne Nachtheil der Gesundheit untergebracht werden können.

wyznaczone bydź mieysca na co takowych osobliwie dobierać należy, gdzie się dobre i przestrone budynki znayduią, by rekrutów, których długo w zamknięciu trzymać nie powinno się, wygodnie i bez uszczerbku zdrowia umieyścić można.

Diese Übernahms- und Assentirungsplätze müssen in jeder Kreisstadt bestimmt, und ausgemacht werden, auf daß, da zu Kriegs- und Friedenszeiten die Dominien ihre Rekruten selbst auf die Assentirungsplätze zu liefern haben, und nur in jenem Falle das Militär hiezu zu gebrauchen ist, wenn es die Dominien nöthig finden, und hierum anlangen werden, denselben durch die weite Transportirung keine beträchtliche Kösten verursachet werden. —

Takowe mieysca do odbierania i assentowania muszą w każdym cyrkularnym mieście wyznaczone, i ogłoszone bydź, ażeby, ponieważ dominia tak podczas pokoiu, iako też woyny same swoich rekrutów na mieysce assentowania odstawić maią, a tylko w tedy żołnierzy do tego użyć należy, kiedy Dominia potrzebuią, i żądaią, tymże przez dalekie transportowanie znakomitych kosztów nie robić.

Die Visitir- und Assentirung der Rekruten, welche die Dominien nach der bereits bestehenden Anordnung mit-

Wizytacyię i assentowanie rekrutów przez dominia podług wyiszłego iuż urządzenia za podwóyną

tels einer nach dem Formular K. in duplo verfaßten Konsignazion auf den Assentplatz bringen, ist mit aller Genauigkeit, und so geschwind, als möglich vorzunehmen, damit die abliefernden Beamte nicht im geringsten aufgehalten werden, sondern unverzüglich wieder nach Haus zurückkehren können.

konsygnacyią według Formularza K. na mieysce assentowania przystawionych iak nayściśley i ile możności nayprędzey uskuteczniać należy ażeby przystawiaiący Officialiści bynaymniey zatrzymywani nie zostawili, lecz niezwłocznie do domu powracać mogli.

In den von den Dominien auf den Assentplatz in duplo mitzubringenden Konsignazionen sind die Rubricken M a a ß, und A n m e r k u n g leer zu lassen, und, wenn der Rekrut dann auf dem Assentplatze gemessen, und visitirt wird, hat der Werbsoffizier, wenn der Mann tauglich befunden worden ist, das M a a ß, und in der Rubricke A n m e r k u n g das Regiment, zu welchem er assentiret wird; ist der Mann aber als untauglich erkannt worden, das Gebrechen, welches sich vermög chyrurgischen Befunds an selbem geäussert hat, anzumerken, ein Pare dieser Konsignazionen ist sodann vom Dominium unterfertiget in den Akten des Werbbezirkskommando aufzubewahren,

W Konsygnacyiach podwóynych, które dominia na mieysce assentowania przynosić z sobą maią, rubryki: *Miara*, i *Uwaga* próżne zostawić należy, a ieżeli rekrut przy mierzeniu i wizytowaniu na mieyscu assentacyi za zdolnego uznany, tedy Officier werbowniczy *miarę*, i w rubryce *Uwaga*; regiment, do którego rekrut assentuie się, ieżeli zaś za nie zdolnego uznany, tedy wadę, która się na nim podług chirurgicznego uznania pokazała, zanotować powinien; iedna konsygnacyia potem przez dominium podpisana w Aktach komendy werbowniczopowiatowey zachowana, a druga równobrzmiąca

und

und das zweyte dem Dominium vom Werbbezirksoffizier unterfertigter zurückzustellen.

przez Officiera werbowniczo-powiatowego podpisana państwu oddana bydź ma.

Zur Visitirung der Rekruten können in Ermanglung hinlänglicher Militärchyrurge Zivilchyrurge von dem Provinciale gegen Verabreichung einer Douceur pr. täglich zwey Gulden zu Hilfe genommen werden; wodurch es also von dem so genannten Visitirungsgelde, welches in einigen Ländern gegen die bestehenden Befehle von den Dominien den Provincial- und zum Theil auch den Militärchyrurgen für jeden Rekruten in einem größeren, oder minderen Betrag zu entrichten üblich war, gänzlich abkömmt, wie dann auch besonders darauf zu sehen ist, damit die Chyrurge bei den öfters in großer Anzahl ausgehobenen Rekruten nicht etwa durch das Angeben scheinbarer Gebrechen Leute für untauglich erklären, um ihre Herstellung in dienstauglichen Stand gegen Erhaltung eines von den Dominien und Obrigkeiten zu bezahlenden Geldbetrags zu

Przy wizytacyi rekrutów można w niedostatku Chyrurgów woyskowych wziąść do pomocy Chirurgów cywilnych z prowincyi na dzień *po* 2. *zł. Rýń.* w nadgrodę im daiąc; tym samym więc tak zwane *wizytacyine*, które w niektórych kraiach przeciwko exystuiącym nakazom dominia prowincionalnym, a po części także woyskowym Chyrurgom za każdego rekruta w mnieyszy go większey ilości zwykle płaciły, całkiem znosi się, iak to też osobliwie na to uważać potrzeba, ażeby Chyrurgowie rekrutów częstokroć w liczbie wielkiey wziętych udaniem pozornych wad za niezdatnych nie uznawali, dla podięcia się za pieniądze od państw i zwierzchności wytargowane postawić tychże w stanie zdolnym do służby, dla czego chyrurgom ogólnie zakazuie się, od państw i zwierzch-

übernehmen, wessentwegen den Chyrurgen überhaupt verbothen bleibt, von den Dominien, und Obrigkeiten, unter was immer für einem Vorwande, wegen Visitirung der Rekruten, einiges Douceur anzunehmen.

Jeder dienstauglich erkannte Rekrut, sobald er kommissariatisch assentirt ist, bekömmt ohne Unterschied: ob er für die Infanterie, Kavallerie, oder ein anderes Korps gehöret, die vom Aerarium bewilligte drey Gulden Handgeld, wovon er sich die ersten nothwendigen Kleinigkeiten: als Zopfband, Kämme, Messer und Gabel, Schuhbürsten, Schnupftuch rc. rc. anschaffen muß. Adeliche, Beamte, und Honorazioren, dann deren Söhne, so von der Widmung zum Wehrstand überhaupt befreyt sind, bekommen, wenn sie freywillig bei welchem Regiment, oder Korps sie immer Dienste nehmen, und sich nicht als Kadeten ex propriis engagiren lassen, zehn Gulden Handgeld. Als Honorazioren sind jedoch nur anzusehen:

ności pod iakimkolwiek pozorem za wizytowanie rekrutów nadgrodę iaką przyimować.

Każdy za zdolnego do służby uznany rekrut po zayszłym assentowaniu przez Kommissariat dostaie bez różnicy: czy do piechoty, iazdy, lub innego korpusu należy, pozwolone od skarbu *trzy złote ryńskie* zadatku, za co sobie naypotrzebnieysze drobiazgi: iako to wstążkie do włosu, grzebienie, nóż i widelec, szczotki do butów, chustkę do nosa i t. d. sprawić musi. Szlachta, Urzędnicy, Honoratiores, tudzież ich synowie, ogólnie od woyskowości wyięci, dostaią, dobrowolnie do iakiegokolwiek regimentu lub korpusu przystaiąc, a za Kadetów ze swego się utrzymuiacych nie angażuiąc, *dziesięć złotych ryńskich.* Między distingwowanych czyli Honoratiores liczyć się tylko wszelako maią

a) al-

a) alle Ungeadelte, so in unmittelbarer landesfürstlichen Pflicht, und Brod stehen,

a) Wszyscy nie Szlachta, nie pośrednie w obowiązku rządowym i na chlebie panuiącego zostaiący,

b) die in Städten unter landesfürstlicher Begnehmigung dem gemeinen Wesen vorstehen; die Magistratualen, so in Rathsversamlungen Sitz und Stimme haben, und die Magistratswürde auf beständig, oder doch auf längere Zeit begleiten; nicht aber jene, so nur auf einige Zeit ein Vorsteheramt vertreten, sonst aber hauptsächlich vom bürgerlichen Gewerbe leben, welche in die Rubricke der Bürger gehören;

b) w Miastach za rządowym konsensem nad rzeczą pospolitą przełożeni, urzędnicy magistratualni w radzie mieysce i głos maiący, a dostoyność magistratualną na zawsze, lub na długi czas sprawuiący; nie zaś ci, którzy tylko przez nieiaki czas urząd przełożonego zastępuią, inaczey zaś całkiem prawie z mieyskiego dorobku żyią, którzy pod rubrykę mieszczan należą.

c) jene, welche wegen ihrer Gelehrsamkeit, oder Wissenschaften unter öffentlichem Schutz stehen, als Doktores der Medizin, der Rechte, Notarien ꝛc. ꝛc. Endlich

c) dla swey umieiętności, lub nauki pod opieką publiczną zostaiący; jako to: Doktorowie Medycyny, prawa, notariusze i t. d. nakoniec

d) die bei Privatherrschaften stehende vornehme Beamten: als Hofräthe, Direktoren, Amtsleute, Kanzleydirektoren und Oberforstmeister ꝛc. ꝛc. die wirklichen Bürger, Bauern und deren Söhne, welche als Erben angesetzt sind, wenn sie mit Verlassung ihrer Qualifikazion im Militär leben wollen, oder die als Vagabunden angehaltene Adeliche und Honorazioren, sind so wie konskribirte Unterthanen in Ansehung des Handgeldes zu behandeln.

d) Znacznieysi urzędnicy dominikalni: iako to Nadworni Konsyliarze, Dyrektorowie, Ekonomowie, Rządy Kancellaryi, i oberleśnicy i t. d prawdziwych mieszczan, chłopow, i tychże synów dziedzicami ustanowionych, ieżeli opuściwszy swoią kwalifikacyię w woysku żyć chcą, lub tułaiącą się Szlachtę, i honoratiores tak, iak konskrybowanych poddanych względem zadatku traktowwać należy,

Die Söhne der in Militärdiensten stehenden Ausländer, wenn sie zum Wehrstand übertreten, und ihre Väter noch Kapitulanten sind, haben fünfzehn Gulden, sind aber ihre Väter für beständig obligat, nur drey Gulden Handgeld zu erhalten.

Synowie woyskowo służących cudzoziemców do woyska przystaiący maią, kiedy ich Oycowie kapitulantami są ieszcze, *pietnaście złotych ryńskich*, kiedy zaś Oycowie na zawsze obligowani, *trzy złote ryńskie* tylko zadatku dostać.

Je-

Jene Unterthanen, welche zur Vermeidung ihrer Stellung ad militiam flüchtig werden, werden des Rechts, ein Haus, oder eine Wirthschaft zu besitzen, gänzlich verlustiget; jene aber, welche bei ihrer Flucht mit Ansässigkeit, oder einigem beweglichen Vermögen versehen sind, sind vorläufig durch öffentliche Edikte einzuberufen, und diejenigen, welche hierauf zurückkommen, unter das Feuergewehr, oder wenigstens unter das Fuhrwesen, wenn sie die Tauglichkeit haben, ohne weiters abzugeben, ihre als Eigenthum besitzende Realität oder sonstige Baarschaft ist, wenn sie verheurathet sind, zum Vortheil ihrer Weiber und Kinder zu besorgen, und dasjenige, was nach Abzug des denselben schuldigen Lebensunterhalts von der vom Haus, oder Wirthschaft, oder sonstigen Vermögen abfallenden Nutzung erübriget, ihnen dennoch nur mit Vorwissen des Regiments, oder Korpskommando abzureichen; im Fall aber, wenn ein solcher Unterthan wegen Gebrechlichkeit und Invalidität jemals seiner Militärpflicht entlassen würde, so wird ihm sodann unbenommen gelassen, sein Haus und Wirthschaft in die Ver-

Owi poddani, co dla uniknienia służby woyskowey umkną, prawo posiadania domu lub gospodarstwa, całkiem utracą; owych zaś, co uciekaiąc iakąkolwiek posiadłością lub nieruchomym maiątkiem są opatrzeni, wprzody przez edykta publiczne powołać, a powracaiących pod strzelbę, przynaymniey zaś do podwód, ieżeli zdolni, bez ceremonii oddać, ich własną realnością lub iakimkolwiek w gotowiźnie znayduiącym się maiątkiem, ieżeli żonaci, na korzyść małżonek i dzieci zawiadywać, a to, co po odtrąceniu należytego tym wyżywienia od pożytku z domu, gospodarstwa, lub iakiegolwiek maiątku wypływaiącego zostanie, im iednak za wiadomością tylko regimentu, lub komendy korpusowey dać; w tym przypadku zaś, kiedyby takowy poddany dla ułomności, i niezdolności, od woyskowego obowiązku został uwolniony, dopuścić go do zawiadywania domem i gospodarstwem należy. Pozostałe zaś po nie żonatych realności naybliższemu krewnemu podług słusznego ocenienia, lub w niemen.

waltung wieder zu übernehmen. Bei denjenigen hingegen, die ledigen Standes sind, ist die zurückgebliebene Realität dem nächsten Befreundten gegen billige Abschätzung, oder in deren Ermanglung auch Fremden versteigerungsweise hintanzugeben, und der eingelößte Geldbetrag demselben, jedoch ebenfalls nur mit Vorwissen des Regiments, oder Korpskommando ausfolgen zu lassen.

dostatku tegoż, cudzym nawet przez licytacyię zbyć, a wzięte za sprzedaż pieniądze onemuż iednak także za wiadomością regimentu lub komendy korpusowey wydać potrzeba.

Jeder auf die Zitazion sich nicht wieder stellende Flüchtling ist als ein Auswanderer anzusehen, und als solcher nach dem dießfälligen künftigen Patent zu behandeln.

Każdego na powołanie nie powracaiącego zbiega za emigranta uważać, i iako takowego podług przyszłego patentu o emigracyi traktować należy.

Derjenige, der sich beigehen läßt, dem Soldatenstande einen hiezu tauglichen Purschen auf unerlaubte Weise zu entziehen, oder ihm zur Flucht zu verhelfen, ist, wenn er die Tauglichkeit hat, ohne weiters sogleich selbst zum Soldatenstande zu stellen, oder, wenn er hiezu nicht geeignet ist, mit einer öffentlichen Leibesstrafe zu züchtigen.

Takowy, który waży się zdatnego do woyska chłopaka nie pozwolonym sposobem oddalić, lub do ucieczki mu dopomódz, ma, ieżeli zdolny, bez ceremonii sam natychmiast do woyska bydź wzięty, lub ieżeli nie zdolny publicznie plagami skarany.

Ein

Ein Unterthan, welcher sich in der Absicht, dem Kriegsdienste zu entgehen, verstümmelt, macht sich eines Zivilverbrechens schuldig, und ist mit gelinderem Kerker zwischen einem Monate und einem Jahre zu bestrafen, und nach vollstreckter Strafe doch zu jenem Militärdienst, wozu er noch tauglich ist, abzugeben.

Poddany w celu uniknienia woyskowey służby sam siebie kaleczący zawinia o zbrodnię cywilną, i powinien lekszym aresztem od miesiąca do roku iednego bydź ukarany, a po wykonaney karze do woyskowey służby podług swey zdolności oddany.

Wer einen zur Fahne geschwornen Soldaten, oder einen zum Militärkörper gehörigen Dienstknecht zur Entweichung aus dem Dienste beredet, oder ihm dazu mit Rath und That an die Hand gehet, oder einen Ausreisser durch Abkaufung seiner Montur, oder seines Gewehrs, durch Verkleidung, Verbergung, durch einen bei sich gegebenen Aufenthalt, oder sonst auf eine Art hilfliche Hand biethet, wodurch die Ausreissung erleichtert, oder die Ausforschung und Wiedereinbringung des Ausreissers erschweret wird, macht sich der Verhehlung oder Beförderung der Deserteurs schuldig, und ist in Kriegsdienst, wenn er

Kto przysięgłego Chorągwi żołnierza, lub do woyskowego Korpusu należącego sługę do ucieczki ze służby namawia, lub mu radą i uczynkiem do tego pomaga, lub też dezertera odkupuiąc mu broń, mundur, przebieraiąc, ukrywaiąc, przechowuiąc go u siebie, lub innym iakimkolwiek sposobem wspiera, przez co się dezerterowanie ułatwia, lub zwiedzenie i schwytanie dezertera ocięża, winnym się zataienia, lub danego wsparcia dezerterowi czyni, i powinien, ieżeli zdatny, do służby woyskowey bydź wzięty; ieżeli zaś niezdatny, tedy

dazu tauget, zu stellen; ist er dazu nicht tauglich, so soll er nebst dem, daß er für einen Ausreisser vom Fußvolk 50 fl., und wenn er von der Kavallerie war, 100 fl., zu bezahlen hat, noch überdieß als ein Zivilverbrecher im gelinderen Kerker zwischen einem Monat, und einem Jahre angehalten werden; kann er die Zahlung an die Kriegskasse nicht leisten, so ist die Strafzeit strenger auszumessen, oder zu verschärfen, und kann der Umstand, daß der Ausreisser wieder eingebracht worden, an der Anwendung dieser Anordnung nichts ändern.

powinien prócz tego, że za dezertera od piechoty 50. złotych Ryńskich a od iazdy 100. złotych Ryńskich zapłacić ma, iako przestępca cywilny aresztem lekszym od Miesiąca do Roku iednego bydź ukarany, a ieżeli powyższych grzywien do Kassy woyskowey zapłacić niemoże, tedy czas kary surowiey wymierzyć lub zaostrzyć należy, w czym ta okoliczność, że dezertera złapano, przy użyciu tego rozporządzenia żadney odmiany sprawić niemoże.

Wenn Dominien und Obrigkeiten während des Krieges Unterthanen, die sich etwa der Flucht verdächtig machen, oder auch aus andern Ursachen ausser der Zeit einer Rekrutirung vorhinein stellen, so müssen solche angenommen, und dem Dominium auf die nächste Stellung gutgeschrieben werden.

Jeżeli dominia i zwierzchności podczas woyny poddanych, o ucieczkę podeyrzanych lub także z innych przyczyn chociaż nie za nakazanym rekrutowaniem na przód do woyska oddaią, tedy takowych przyiąć, i na rzecz państwa na dostawienie nayblizsze zapisać należy.

Sämmt-

Sämmtliche Dominien und Ortsobrigkeiten sind aber während des Krieges, so wie zu Friedenszeiten, weder Ausländer, deren Anwerbung blos dem Militär vorbehalten bleibt, noch andere als ihre eigene Unterthanen ad militiam zu stellen befugt, und die Ausländer, welche ohne Paß betreten, oder als Vagabunden eingebracht werden, sind wie zu Friedenszeiten als Rekruten ex Officio abzugeben, und können für kein Dominium oder Obrigkeit giltig seyn.

Wszystkie dominia i zwierzchności ogółem nie maią mocy tak podczas woyny iako też pokoiu cudzoziemców, których zawerbowanie szczególnie woyskowości zostawuie się, i innych za swych własnych poddanych do woyska oddawać, a cudzoziemców bez Pasu dostrzeżonych lub na tułaniu się złapanych tak, iak podczas pokoiu urzędownie na rekrutów oddać potrzeba, niemogą bowiem za żadne państwo lub zwierschność bydź ważnemi.

Zur Uibernahme der Transportirung der Rekruten sind die im Kreise bequartirt liegende Truppen, so weit es ihre anderweiten Verrichtungen zulassen, zu verwenden.

Do odbierania i transportowania rekrutów należy konsystuiące w Cyrkule woysko, iak dalece inne czynności jego dozwalaią użyć.

Soweit sie nicht dazu hinreichen, muß eine andere Aus-

Jeżeli nie wystarcza, tedy polityczne i woyskowe hil-

hilfe von Seiten des Militärs, und von dem Politikum verschaft, mithin die Transportirung der Rekruten durch Leute vom Lande unter der Aufsicht pensionirter Offiziers, und unter Beigebung einiger Kommandirten veranstaltet, und das Landvolk zur Bewachung in den Nachtstazionen herbeigenommen werden.

instancyie inney pomocy uzyć muszą, włościanie zatym pod dozorem pensionowanych Officierów, przybrawszy kilku pod komendnych rekrutów trans portować, a na noclegach chłopi do strzeżenia powołani bydź maią.

Die Vergütung, welche den zur Transportirung, und Bewachung der Rekruten in den Nachtstazionen verwendet werdenden Unterthanen aus dem Militärfond zu verabreichen kömmt, bestehet für erstere sowohl während dem Transporte, als auf dem Rückwege pr. Kopf und Meile in 3 Kreuzern, und für letztere auf eine Nacht pr. Kopf in 9 Kreuzern.

W nadgrodę do transportowania i strzeżenia rekrutów na noclegach użytym poddanym Kassa woyskowa pierwszym tak podczas transportowania, iako też powrotu na głowę i milę po 3. krayc a ostatnim za iedną noc na głowę po 9. krayc. zapłaci.

Die Unkösten der Rekrutenstellung, und die mit der-

Wydatki na stawienie rekrutów, i połączone z

sel-

selben verbundene unentgeltliche Beischaffung der Fuhren zu Transportirung der Rekruten an den Ort ihrer Assentirung, haben die Unterthanen sowohl der Kameral- als der Privatherrschaften in verhältnißmässiger Eintheilung zu tragen; damit aber kein Unterthan sich über mehrere Bedrückung, als ein anderer hierinnfalls zu beklagen Ursache finden möge, so haben alle Dominien, und Obrigkeiten einen verläßlichen Ausweis über die bei Rekrutenstellungen, und mit Vorspann geschehender Transportirung der Rekruten auf ihren Assentirungsplatz bestrittenen Unkösten, sammt der Repartizion, wie sie den Ersatz derselben von den Unterthanen einzubringen gedenken, den Kreisämtern zur Einsicht, und Bestättigung vorzulegen, wo sie sodann erst, wenn das Kreisamt nichts dagegen einzuwenden findet, den Ersatz von den Unterthanen einzutreiben haben.

tymże dostarczenie bezpłatne podwód do transportowania rekrutów na mieysce assentowania maią poddani tak Kameralnych, iako też prywatnych państw podług proporcionalnego rozłożenia ponosić; ażeby zaś żaden poddany nie miał przyczyny uskarżania się na większe uciśnienie niżeli drugi, maią wszystkie państwa i zwierzchności dokładny wypis załatwionych kosztów przy dostawieniu i transportowaniu Forszpanem rekrutów na mieysce assentowania, z dołączeniem repartycyi, iak powrócenia kosztu od poddanych domagać się zamyślaią, urzędom cyrkularnym dla rozpatrzenia się i potwierdzenia przełożyć; i dopiero w tenczas, kiedy urząd cyrkularny nic przeciwko temu zarzucić nie znaydzie, wynadgrodzenie od poddanych wybierać.

§. 8.

Die Militäroffiziers, welche zur Bewirkung der jährlichen Bezirksrevision sowohl in Friedens- als zu Kriegszeiten verwendet werden, hat das Land aller Orten das unentgeltliche Quartier, dann zu ihrem Fortkommen die benöthigte Vorspann gegen regulamentmässige baare Bezahlung zu erfolgen.

Es sind jedoch keinem Offizier mehr, als vier Vorspannspferde passirt, und der dafür zu entrichtende Betrag wird ihnen gleich jenen erweislichen Auslagen, welche sie in Konskripzions- und Werbbezirksangelegenheiten zu machen haben, vom Aerarium vergütet.

Den Militärschreibern; welche die Offiziers bei der Revision zur Aushilfe mitbekommen, gebühret gegen dem, daß zu Friedenszeiten der

§. 8.

Officierom woyskowym do uskutecznienia roczney rewizyi powiatowey tak podczas pokoiu, iako też woyny użytym powinny osiadłości wszędzie bezpłatne pomieszkanie, tudzież potrzebną do podróży zaprzęż *za* gotową *zapłatę podług regulamentu* dawać.

Żadnemu Officierowi zaś nie więcey iak cztéry *forszpanowe Konie* są dozwolone, a obróconą na te zapłatę skarb im równo z owemi wywiedzionemi wydatkami, które w interessach konskrypcyinych i werbowniczych czynić maią, nadgradza.

Pisarzom woyskowym, których Officierowie na rewizyi do pomocy dostaią, należy się za to, że podczas pokoiu *Kraycar nocle-*

Schlaf-

Schlafkreuzer dafür bezahlt werden muß, aller Orten das gemeinschaftliche Unterkommen vom Lande, und für die Zeit, welche sie in dieser Verrichtung ausser ihren angewiesenen Quartiersstazionen zubringen, sie mögen Gemeine, Gefreyte, oder Unteroffiziers seyn, eine Gemeinemannslöhnung zur Zulage vom Aerarium.

Die Konskripzions- oder sogenannten Familienbögen sind so eingerichtet, daß sie, wo eine Familie nicht sehr stark ausfällt, oder nicht gar viele Aenderungen sich dabei ergeben, auf mehrere Jahre hinreichen; es muß daher zur Verminderung der Auslagen sowohl das Politikum, als das Militär diese Familienbögen, so lang es thunlich ist, im Gebrauch behalten, und von Zeit zu Zeit nur solche mit neuen austauschen, die schon ganz angefüllt, folglich nicht mehr zu gebrauchen sind.

Was sowohl hieran, als an Summarien und andern

gowy płacić się musi, w każdym mieyscu *wspólne* pomieszkanie od osiadłości, a za ten czas, któren w tym sprawunku nie na wyznaczonych stacyiach kwaterowych trawią, ze skarbu na dodatek żołd prostego żołnierza bez różnicy, czyli są prostemi, gefreytrami, lub kapralami.

Arkusze konskrypcyine, czyli familii są tak sprawione, iż, gdzie familia nie bardzo liczna, albo nie wiele odmian w niey się zdarza, na kilka lat służą; dla zmnieyszenia wydatków zatym muszą tak polityczne iako też woyskowe instancyie te arkusze familii, iak długo tylko można, używać, i od czasu do czasu takie tylko za nowe odmieniać, które iuż całkiem zapisane, więc dłużey używane bydź nie mogą.

Jle zaś takowych arkuszów, tudzież Summariu-

Tabellen jährlich unumgänglich neu erfordert wird, hierüber ist mit Ende Julius eines jeden Jahrs nach dem L. Formular L. ein von den Herrn Kreishauptleuten, und den Werbbezirkskommandanten gemeinschaftlich gefertigtes Verzeichniß der Landesstelle vorzulegen, welche den Nachdruck dieser Erforderniß auf Kosten des Kammeraläräriums veranlassen wird; nur ist gemeinschaftlich darauf zu sehen, daß weder von Seite des Politikums, noch von Seite des Militärs die Bögen zu keinem andern Gebrauch, als wozu sie bestimmt sind, verwendet, somit hievon keine verschleppt, oder unnützerweise verdorben werden.

szów i innych Tabel po roku koniecznie potrzeba, należy Rządom Kraiowym w Konsygnacyi przy końcu Lipca każdego roku podług Formularza L. ułożoney, a tak przez W. Starostów cyrkularnych, iako też werbowniczo-powiatowych komendantów wspólnie podpisaney przełożyć, które potrzebną ilość exemplarzy kosztem skarbu Kameralnego wydrukować każą; tylko wspólnie na to uważać potrzeba, by ani ze strony politycznych ani woyskowych instancyi takowych arkuszy na co innego nieobracano, a zatym nie rozwlekano, lub daremnie nie psuto. L.

Nach diesen Interimalgrundsätzen, und Maaßregeln, haben sich die Dominien und Magistrate genau zu benehmen, und überhaupt mit vereinigten Kräften darob zu seyn, damit alles, was gegenwärtige Vorschrift enthält, mit alleiniger Rücksicht auf den höchsten Dienst und

Podług tych tymczasowych zasad i prawideł maią sobie Dominia i Magistraty ściśle postępować, i w ogólności złączonemi siłami nad tym czuwać, ażeby wszystko, co tylko ninieyszy przepis zawiéra, wzgląd iedynie na obowiązek naywyższy i po-

das

das gemeine Beste des Landes in Vollzug gesetzet, andes in Vollzug gesetzet, anbei aber auch in allen Fällen das gute Einvernehmen zwischen dem Politikum, und Militär stets beibehalten werde.

wszechne dobro Kraiu maiąc, dopełniane, a w każdym przypadku przystoyna zgodność między Rządem politycznym i woyskowym nieustannie zachowana była.

Sollten sich in der Ausübung hie und da Anstände von Wichtigkeit ergeben, so werden solche jedesmal, und zwar ungesäumt dem Kreisamte anzuzeigen, sofort von diesem die weitere Entscheidung hierüber zu gewärtigen seyn.

Gdyby się w uskutecznianiu tu i owdzie ważne wątpliwości zdarzyły, tedy takowe za każdym razem, a to nie odwłocznie urzędowi cyrkularnemu donieść, i od tegoż dalszey rezolucyi na to oczekiwać należy.

Formular L.

Kreis N. N. | Dominium N. N.

Protokoll

über sämmtliche bei obbenanntem Dominium seit der letzten Revision in dem Bevölkerungsstande sich ergebenen Aenderungen.

Namen der Ortschaften, bei denen die Familienänderungen vorgefallen sind.	Haus Nro.	Namen des Hausfamilienvaters, oder Mutter, bei welchen sich die Aenderungen ergeben.	Namen der Individuen, die den Zuwachs, Abgang, oder sonstige Veränderung veranlassen.	Art und Weise des sich ergebenen Zuwachses, Abgangs, oder sonstigen Veränderung einer Familie.
Stronie.	3	Edler von Kubeczki.	Sohn Peter.	Den 12. Aug. a. c. gebohren.
			Knecht Michael Wallas.	Hat sich in Nro. 9 hierorts verheurathet.
			Knecht Jos. Panuszka.	Aus dem Dorf Zelichow anhero.
			Dienstmagd Rosalia Waluszowa.	Aus dem Dorf Porowa anhero.
	9	Michael Wallas.	Michael Wallas.	Aus Nro. 3 den 6. Juli anhero verheurathet.
			Eheweib Johanna.	Tochter aus Nro. 10 anhero.
			Tochter Josepha.	Den 1. Oktober 1797 gebohren.
Potok.	5	Mathias Piechow.	Mathias Piechow.	Den 8. September a. c. gestorben.
	33	Joseph Wrona.	Blasius Spiczak.	Seit 12. September a. c. als Kaufmann von Warschau anhero.
			Eheweib Thekla.	
			Sohn Stanislaus.	
			Tochter Theresia.	
Bliskowice.	42	Wenzel Nowak.	Sohn Stanislaus.	Den 1. August mit Bewilligung der hohen Behörden nach Ostgalizien in das Dorf N. übersiedelt.
	2	Mathes Luczak.	Joseph Lucerna.	Sind den 18. Oktober 1797 mit oder ohne obrigkeitlichen Konsens in das Dorf N. Kreis N. in Westgalizien übersiedelt.
			Eheweib Katharina.	
			Sohn Joseph.	
	12	Kasper Luniaczek.	dessen Sohn Jakob.	Den 18. April a. c. zu dem Regiment N. assentirt worden.
Mogila.	10	Lorenz Wozniak.	Wittib Salomea Kartakowa.	Den 8. May a. c. nach Przesko nemlicher Herrschaft übergezogen.
			Tochter Helena.	
	18	Martin Sobiarz.	Sohn Joseph.	Den 9. August als steuerbarer Grundbesitzer von dem Regiment N. in das Haus N. N. entlassen worden.
	30	Konrad Majewski.	Stanislaus Tychy.	Mit seiner ganzen Familie ausser Land emigrirt.

FORMULARZE.

Cyrkuł N. N. Państwo N. N.

PROTOKOŁ

Wszystkich w powyżey wymienionym państwie od ostatniey rewizyi w stanie ludności zayszłych odmian.

Nazwisko, osad, gdzie odmiany familii zayszły.	Liczba Domu.	Nazwisko oyca lub matki tey familii, w którey odmiany zdarzaią się.	Nazwisko osób przybyłych, ubyłych, lub inne odmiany sprawuiących.	Rodzay i sposób zdarzonego przybycia, ubycia, lub inney iakieykolwiek odmiany w familii zayszłey.
Stronie.	3	Urodzony Kubecki.	Syn Piotr.	12. Sierpnia b. r. urodził się.
			Parobek Mich. Wallas.	Tu się pod Nrem 9 ożenił.
			Parob. Józ. Panuszka.	Ze Wsi Zelichowa.
			Służąca Rozalia Waluszowa.	Przybyła ze Wsi Porowa.
	9	Michał Wallas.	Michał Wallas.	z Numeru 3 dnia 6. Lipca tu się ożenił.
			Żona Joanna.	Córka z tuteyszego numeru 10.
			Córka Józefa.	1. Października 1797 urodzona.
Potok.	5	Macie. Piechow	Maciey Piechow.	8. Września b. r. umarł.
	33	Józef Wrona.	Błażey Spiczak.	Od 12. Września b. r. iako Kupiec z Warszawy tu osiadły.
			Żona Tekla.	
			Syn Stanisław.	
			Córka Teressa.	
Bliskowice.	42	Wacław Nowak.	Syn Stanisław.	1. Sierpnia za pozwoleniem nayważszey instancyi do Wsi N. w Galicyi wschodniey przeprowadził się.
	2	Maciey Luczak.	Józef Lucerna.	Przeprowadzili się dnia 18. Paźd. 1797 za Konsensem zwierzchności do Wsi N. w Cyrkule N. Galicyi zachodniey.
			Żona Katarzyna.	
			Syn Józef.	
	12	Kasper Luniaczek.	Syn Jakób.	18. Kwietnia b. r. do regimentu N. assentowany.
Mogiła.	10	Wawrzyniec Wozniak.	Wdowa Salomea Kartakowa.	8. Maia b. r. do Prześka w tymże samym państwie wyprowadziła się.
			Córka Helena.	
	18	Marcin Sobiarz.	Syn Józef.	9. Sierpnia iako podatkowy posiadacz gruntu od regimentu N. do Domu N. N. odprawiony.
	30	Konrad Majewski.	Stanisław Tychy.	Z całą Familią za granicę wyszedł.

Formular F.

Ortschafts-Vieh-Beschreibungsbogen de Anno 179

Kreis Herrschaft Pfarrey Ort

Numerus		Namen des Familienhaupts oder Eigenthümer des Viehes.	Pferde											Ochsen	
				Hengsten.			Stutten.			Wallachen.					
	der darinn wohnenden Familien		Fohlen bis in das 3. Jahr alt	Im Alter von 3 bis 7 Jahren: Von 12 bis 14 Faust	Im Alter von 3 bis 7 Jahren: Über 14 Faust	Über 7 Jahre	Im Alter von 3 bis 7 Jahren: Von 12 bis 14 Faust	Im Alter von 3 bis 7 Jahren: Über 14 Faust	Über 7 Jahre	Im Alter von 3 bis 7 Jahren: Von 12 bis 14 Faust	Im Alter von 3 bis 7 Jahren: Über 14 Faust	Über 7 Jahre	Summa aller Pferde	Zug-	Mast-
			Stücke.												

FORMULARZ F.

ARKUSZ OPISUIĄCY BYDŁO OSAD ROKU 179

Cyrkuł Państwo Parafyia Mieysce

Liczba			Nazwisko głowy familii lub Właściciela bydła.	Zrebięta aż do 3go roku	Konie										Woły	
	Familii tamże mieszkających.				Ogiery.			Klacze			Wałachy.					
					Od 3 do 7 roku			Od 3 do 7 roku			Od 3 do 7 roku					
					Od 12 do 14 miary	Nad 14 miarę	Nad 7 lat	Od 12 do 14 miary	Nad 14 miarę	Nad 7 lat	Od 12 do 14 miary	Nad 14 miarę	Nad 7 lat	Summa wszystkich Koni	Robocze	Karmne
					Sztuki.											

Individualauszug

Aus den Ortschafts-Populazionsbüchern sämmtlicher zu Staatsnothdürften anwendbar klassifizirten Individuen, mit der Bemerkung, wozu diese in erforderlichen Fällen verwendet werden können.

Namen der Herrschaften, wohin nebenbenannte Ortschaften gehören.	Namen der Ortschaften, zu deren Populazion die anwendbaren Individuen gehörig sind.	Namen der zu Staatsnothdürften anwendbaren Individuen.	Jahr alt	Qualification.	Zu Staatsnothdürften anwendbar: Einheimisch	Zu Staatsnothdürften anwendbar: Aelternlose Fremde.	Von voranstehend einheimischen anwendbaren Individuen sind: Präsente	Von voranstehend einheimischen anwendbaren Individuen sind: Absente ausser den eigenen Regiments-werbbezirken.	Von voranstehend präsenten einheimisch anwendbaren sind angemessen, nach dem Augenmaaß zu: Militärfuhrknechten (Von 1 bis 2 Zoll)	Packknechten	zum Feuergewehr: Haben zwar noch nicht die Maaß von 5 Schuhen, 3 Zoll, versprechen aber theils Wachsthum, theils können solche, wenn eine Nachsicht in der Maaß gestattet werden sollte, hiezu verwendet werden.	Haben allschon die vollkommene Maaß von 5 Schuhen, 3 Zoll und darüber.
	N.	Thomas Slawik	27	Klein	1		1		1			
	N.	Johann Berlinger	30	Klein	1		1			1		
	N.	Franz Kopitsch	18	Klein	1		1				1	
	N.	Andreas Langer	28	Klein	1		1				1	
N.	N.	Franz Schneider	26	Mittelmäs	1		1					1
	N.	Elias Rötzer	24	Groß	1		1					1
	N.	Simon Wonder	18	Klein		1						
	N.	Johann Kutschka	22	Mittelmäs	1		1					1
	N.	Andreas Schmid	19	Klein	1			1				
	N.	Joseph Stovy	27	Groß	1			1				

FORMULARZ **H.** **Powiat werbowniczy N.**

WYPIS OSOBISTY

z Ksiąg zaludnienia osał wszystkich do potrzeb rządowych stosownie klassyfikowanych indywiduów z przyłączeniem uwag, do czego w przypadku potrzeby użyte bydź mogą.

Nazwiska Państw, do których wymienione obok osady należą.	Nazwiska Osad, do których zaludnienia zdatne indywidua należą.	Nazwiska zdatnych do potrzeb Rządowych Indywiduow.	Lata wieku	Kwalifikacyia	Do rządowych potrzeb zdatny: Domowy	Do rządowych potrzeb zdatny: Obcy osierociały.	Z pomiędzy pomienionych domowych zdatnych, indiwid. iest: Przytomny	Z pomiędzy pomienionych domowych zdatnych, indiwid. iest: Nieprzytomny w powiecie werbowniczym wlasnym	Z pomiędzy pomienionych przytomnych domowych a zdolnych są zdatni, Podług naoczney miary na: Woyskowe woznice (Od 1 do 2 cali)	Podług naoczney miary na: Parob. pakuiące	Pod Strzelbę: Niemaią ieszcze w prawdzie 5 stóp i 3 cale, lecz obiecuią po części rość, po części zaś mogą, ieżeli niekoniecznie ściśle na miarę uważać pozwolono, do tego bydź użyci.	Pod Strzelbę: Maią wszyscy zupełną miarę 5 stóp i 3 cale, nadto.
	N.	Tomasz Sławik	27	Mały	1		1		1			
	N.	Jan Berlinger	30	Mały	1		1			1		
	N.	Francifzek Kopycz	18	Mały	1		1				1	
	N.	Jędrzey Langer	28	Mały	1		1				1	
N.	N.	Francifzek Szneider	26	Mierny	1		1					1
	N.	Eliasz Rotzer	24	Słuszny	1		1					1
	N.	Szymon Wonler	18	Mały		1						
	N.	Jan Kaczka	22	Mierny	1		1					1
	N.	Jędrzey Szmid	19	Mały	1			1				
	N.	Józef Stovy	27	Słuszny	1			1				

Formulare L.

Kreis N. N. Herrschaft N. N.

Konsignazion

Uiber nachstehende zu Folge kreisämtlicher Verordnung dd. N. N. auf den Assentplatz nach N. N. zu stellen kommenden Rekruten von obbenannter Herrschaft.

Nro.	Namen der Rekruten.	Gebürtig				Alter	Religion	Profession	Stand	Ehehin gedient	Messet			Anmerkung.
		Ort	Herrschaft	Kreis	Land						Schuhe	Zoll	Strich	

FORMULARZ L.

Cyrkuł N. N. Państwo N. N.

KONSYGNACYIA

Poniżey wymienionych rekrutów, których wzmiankowane wyżey państwo stosownie do cyrkularno urzędowego rozporzędzenia pod dniem N. N. na mieyśce assentowania do N. przystawić ma.

Liczba	Nazwiska Rekrutów.	Rodem				Wiek	Religia	Professia	Stan	Służył pierwey	Ma wzrostu			Uwaga
		Zosady	Państwa	Cyrkułu	Kraiu						Stóp	Celi	Kresek	

æ

